

Битола - Bitola

Кочани - Kochani

Крива Паланка
Kriva Palanka

Гостивар - Gostivar

Месната хералдика во Република Македонија

Municipal Heraldry in the Republic of Macedonia

Ѓорче Петров
Gyorche Petrov

Арачиново - Arachinovo

Центар - Centar

Вевчани - Vevchani

Другово - Drugovo

Месната хералдика во Македонија доживеа 600 годишен прекин поради владеењето на отоманската империја. Таа повторно се враќа во времето на социјализмот, и затоа силно го носи влијанието на социјалистичката „хералдика“ и пејсажни „грбови“.

Municipal heraldry in Macedonia suffered a 600 year gap due to the Ottoman Empire rule and Islamic view of usage of symbols.

It re-emerged at the time of Socialism, and therefore, strongly bears the influence of the socialist “heraldry” and landscape “Coats of Arms”.

Радовиш - Radovich

Грбовите на општините во Република Македонија Coats of Arms of the Municipalities in the Republic of Macedonia

1 Хералдички грбови (на насловната страна) / Heraldic Arms (on the front page)

2 Близу хералдички грбови / Near Heraldic Arms

2a: Потребно е отстранување на текстот / Needs Text Removal

2b: Отстранување на нехералдичките елементи
Removal of Non Heraldic Elements/

Богданци
Bogdanci

Дојран
Dojran

Могила
Mogila

Неготино
Negotino

Штип
Shtip

Аеродром
Aerodrom

Охрид
Ohrid

Ранковце
Rankovce

3 Можни хералдички грбови / Possible Heraldic Arms

3a: Отстранување на венецот / Taking Wreath Off Shield

3c: Корекција на цртежот / Correction of the Drawing

Василево
Vasilevo

Вранешница
Vraneshnica

Дебарца
Debarca

Кривогаштани
Krivogashani

Свети Николе
Sveti Nikole

Бутел
Butel

Карпош
Karposh

Шуто Оризари
Shuto Orizari

3b: Средување на боите / Fixing the Colors

3c: Средување на елементите / Elements Correction

Боговинје
Bogovinje

Велес
Veles

Македонска Каменица
Makedonska Kamenica

Кратово
Kratovo

Росоман
Rosoman

Долнени
Dolneni

Гевгелија
Gevgelija

Ресен
Resen

4 Едвај хералдички грбови / Hardly Heraldic Arms

Врапчиште
Vrapchishte

Гази Баба
Gazi Baba

Желино
Zhelino

Зрновци
Zrnovci

Крушево
Krushevo

Маврово Ростуше
Mavrovo Rostushe

Ново Село
Novo Selo

Осломеј
Oslomej

Прилеп
Prilep

Старо Нагоричане
Staro Nagorichane

Струмица
Strumica

Тетово
Tetovo

Чешиново Облешево
Cheshinovo Obleshevo

Продолжува на стр. 31
Continues on page 31

Во овој број**Месната хералдика во Република Македонија**

Јован Јоновски 4

Перипетиите со грбот на Крива Паланка

Стојанче Величковски 10

Државниот грб во ознаките на безбедносните сили

Трајче Трајков 12

Орден за заслуги за Македонија

Петар Гајдов 16

Американските воени ознаки и институтот за хералдика

Иван Нацевски 20

Знаме со мртвечка глава

Александар Стеванов 16

Знамето на Летонија

Александар Гижаровски 27

Терминолошки речник 30**Активности на МХЗ** 30**Хералдички регистер** 32**In this issue****Municipal Heraldry in the Republic of Macedonia**

Jovan Jonovski 4

Vicissitudes With the Arms of Kriva Palanka

Stojance Velickovski 10

State Arms in the Emblems of the Defence Forces

Trajce Trajkov 12

Order of Merit for Macedonia

Petar Gajdov 16

America Military Insignia and the US Institute of Heraldry

Ivan Nacevski 20

Skull and crossbones flag

Aleksandar Stevanov 23

Flag of Latvia

Aleksandar Gizarovski 27

Heraldic terminology 28**Activities of MHS** 30**Heraldic Registry** 32**Од Уредникот**

Овој број е во знакот на Првата европска конференција за хералдика и вексилологија, која ќе се одржи последниот викенд на септември. Конференцијата на тема „Грбовите и знамињата на единиците на локалната самоуправа“ ќе се одржи во градот Чешин, во Полска. Затоа, главниот напис во овој број на „Македонски хералд“ ќе биде за месната хералдика во Република Македонија, во која ќе бидат класифицирани сите 83 „грбови“ на општините, според нивната хералдичност.

Продолжува и редовната рубрика за македонските одликувања, во која ќе биде претставен Орденот за заслуги за Македонија. Овој пат ќе имаме и повеќе информации за дизајнот од самиот автор.

Ќе стане збор и за амблемот на македонските револуционери со мртвечка глава со вкрстени коски. Првиот напис од сигнуманистика ќе се осврне на ознаките на единиците на безбедносните сили на кои е аплициран државниот грб на Република Македонија.

Македонскиот хералдички терминолошки речник ќе го обработи најшироко распространетиот амблем - крстот, со дел од огромниот број на форми, како и неколку карактеристики кои овој амблем може да ги има.

Во овој број ја претставуваме регистрацијата на грбот на Андреа Мореџо, со потекло од Македонија, како и активностите на МХЗ со посебен осврт на приемот во ФИАВ на Вексиллолошкиот конгрес во Вашингтон.

Грбовите на предната корица се од написот за месната хералдика. стр. 3

Македонско Хералдичко Здружение
Петар Манџуков 113/6
1010 Скопје, Македонија
+389 2 (0)70 252 989
heraldika.org.mk
info@heraldika.org.mk

Уредник: Јован Јоновски
Лектура: Евгенија Стојанова

Дигитална верзија на ова издание

heraldika.org.mk/MKHerald-6.pdf

Editorial

This issue is in the sign of the First European Conference on Heraldry and Vexillology which will be held in the last weekend of September. Conference on “Arms and Flags of Self-Governed Entities” will be held in the city Cieszyn in Poland. Therefore, the main article in this issue of Macedonian Herald will be on Municipal Heraldry in the Republic of Macedonia, in which all 83 “Coats of Arms” of municipalities will be classified according to their heraldicity.

Regular column on Macedonian decorations continues, presenting the Order of Merit for Macedonia. This time we will have more information on the design, by the author.

The emblem of Macedonian revolutionaries with skull with crossed bones will be discussed. The first article on signumistics will focus on emblems of the units of the security forces that applies the State Arms of the Republic of Macedonia.

Macedonian heraldic terminology dictionary will process with the most common of the emblems – the cross, with only few of the huge number of forms, as well as several features that this emblem may have.

In this issue is represent registration of Arms of Andrea Moreggio, originating from Macedonia, as well as the activities of MHS with special emphasis receipt FIAV Vexillology Congress, which took place in August 2011 in Washington.

Arms on the cover pages are from the article on Municipal Heraldry. p.3

Macedonian Heraldry Society
Petar Mandzukov 113/6
1010 Skopje, Macedonia
+389 2 (0)70 252 989
heraldika.org.mk
info@heraldika.org.mk

Editor: Jovan Jonovski
English Editor: Melwyn Jeremiah

Digital version of this issue

Јован Јоновски

Месната хералдика во Република Македонија

Најстариот симбол поврзан со територијален ентитет во Македонија е знамето над Скопје прикажано на картата на Ангелино Дулчерти од 1339 година. Но, од втората половина на 14 век, сè до 1912 година, Македонија беше дел од Отоманската Империја, која не употребуваше хералдика поради исламскиот поглед на употребата на слики.

Најстариот модерен општински грб е грбот на град Скопје, кој датира од почетокот на 1930-тите. Скопје, тогашен административен центар на Вардарска Бановина на Кралството Југославија, беше меѓу првите градови, на делот од кралството кое не беше дел од Австро-Унгарската Империја, кој се здоби со грб.

Овој грб е пример за пејзажната хералдика, која покажува камен мост со река под него, тврдина и околни планини. Истата идеја беше искористена и за дизајнот усвоен во 1941 година, кога за време на Втората светска војна, Скопје е окупирано од Царството Бугарија.¹

По Втората светска војна, Република Македонија имаше неколку територијални поделби. Најдолготрајната територијална организација е онаа од 1965 до 1996 година, која даде 32 општини.² Немаше посебен закон, со оглед на тоа дека територијална организација беше регулирана со Уставниот закон, каде што, пак, не се споменуваа грб или знаме на општините.

Во 1970 година, кога Милош Константинов напиша статија за општинската хералдиката, само седум општини одговориле позитивно на неговото прашање дали користат грб.³ Тоа биле: Скопје, Битола, Куманово, Крушево, Охрид, Струга и Радовиш. Пет општини одговориле негативно, а преостанатите воопшто не одговориле. Сите грбови беа дизајнирани на социјалистички начин.

Територијалната организација од 1996 година даде 123 општини и градот Скопје со специјален статус.⁴ Овој закон прв пат се обиде, некако, да го регулира подрачјето на општинската хералдика. Законот им овозможи на општините да имаат грб и знаме.

Член 7 на овој закон гласи:

Единиците на локалната самоуправа можат да имаат свој грб и знаме.

Грбот и знамето на општината (во натамошниот текст грб и знаме) се разликуваат од грбот и знамето

Jovan Jonovski

Municipal Heraldry in the Republic of Macedonia

Republic of Macedonia, once part of Yugoslavia, gained its independence in 1991. It is a landlocked country in the Balkan Peninsula in South East Europe with about 25,000 km² and just over 2 million inhabitants.

The oldest symbol associated to a territorial entity in Macedonia, is the flag over Skopje shown on the Angelino Dulcerti map of 1339. But from the second half of 14c until 1912 Macedonia was part of the Ottoman Empire, which did not use any heraldry due to the Islamic view of usage of images.

The oldest modern Municipal Coat of Arms is the Arms of the Capital, Skopje, dating from the beginning of the 1930s. Skopje was then the administrative centre of Vardar Banovina of the Kingdom of Yugoslavia. It was among the first cities of the part of the kingdom that was not once part of Austria-Hungarian Empire to acquire Arms. An example of landscape heraldry, the Arms show the stone bridge with the river beneath, the fortress, and the surrounding mountains. Similar idea was used for a design established in 1941, when was occupied by the Kingdom of Bulgaria during WWII.¹

After WWII, the Republic of Macedonia had several territorial divisions. The longest lasting territorial organization was from 1965 to 1996, which gave 32 Municipalities.² There was no specific Law, since territorial organization was regulated by the Constitutional Law, which did not mention Coats of Arms or Flags of the municipalities.

By 1970, when Milosh Konstantinov wrote his article on Municipal heraldry, just seven municipalities replied positively to his enquiry whether they used a Coat of Arms.³ Those were: Skopje, Bitola, Kumanovo, Krusevo, Ohrid, Struga and Radovis. Five Municipalities answered negatively, and the rest did not bother to answer. All Coats of Arms were designed after the socialist fashion.

The territorial organization of 1996 made 123 Municipalities and the capital City of Skopje with special status⁴. For first time this law attempted to regulate somehow the area of Municipal heraldry. The Law allowed the Municipalities to have Coats of Arms and flags.

Article 7 of this Law reads:

Знамето на Скопје, Ангелино Дулчерти, 1339 / Flag over Skopje, Angelino Dulcerti, 1339

на Република Македонија и од грбовите и знамињата на другите општини, како и од грбовите на другите земји и од грбовите и знамињата на општините во други земји.

Грбот и знамето се разликуваат од грбовите и знамињата на меѓународните организации во другите земји.

Начинот и постапката за утврдување грб и знаме е регулирана со Статутот.

Грбовите и знамињата на општините можат да се користат по регистрацијата од страна на институцијата на државната управа надлежна за локална самоуправа.⁵

Подоцна, новата територијална организација од 2004 година го намали бројот на општините на 84 и градот Скопје со посебен статус.⁶

Член 10 од новиот закон пишува.

(1) Општината може да има свој грб и знаме.

(2) Грбот и знамето на општината (во натамошниот текст: грб и знаме) се разликуваат од грбот и знамето на Република Македонија и грбовите и знамињата на другите општини и на градот Скопје.

(3) Грбот и знамето се разликуваат од грбовите и знамињата на други држави, локалните влади на други земји и меѓународни организации.

(4) Начинот и постапката за утврдување грб и знаме е регулирано со Статутот.

(5) Министерството надлежно за вршење на работите кои се однесуваат на локалната самоуправа води регистар на грбови и знамиња на општините во Македонија.

(6) Грбот и знамето можат да се користат по уписот во регистарот од став 5 на овој член.

(7) Министерот надлежен за вршење на работите поврзани со локалната власт ја пропишува содржината и начинот на водење на регистарот од став (5) на овој член.⁷

Овие два закони регулираат барем некои аспекти на општинската хералдика и вексилологија во Република Македонија. Оваа регулатива ја стави Македонија во категоријата земји со некаков тип на „хералдички“ авторитет, кој е поврзан со извршната власт.⁸

Двата закони, кои само ја регулираат регистрација на грбовите, би можеле да се сведат на три главни точки:

1. Секоја општина има право да има свој грб и знаме.

The Units of the local Self-government [Municipalities] may have their own Coat of Arms and flag.

Coat of Arms and flag of the municipality (hereinafter referred as Coat of Arms and flags), differ from the Coat of Arms and the flag of the Republic of Macedonia and Coat of Arms and the flag of other municipalities, as well as the Coats of Arms of other Countries and the Coat of arms and the flag of municipalities in other Countries.

Coat of Arms and flag differ from Coat of Arms and the flags of other countries of international organizations.

The manner and procedure for determining the Coat of Arms and the flag is regulated by the Statute.

*Coat of Arms and flag of the Municipalities may be used after the registration by the institution of State Administration in charge of local Self-government.*⁵

Later, the new territorial organization of 2004 reduced the number of municipalities to 84 plus the City of Skopje with special status⁶.

Article 10 of the new Law reads.

(1) Municipality may have their own Coat of Arms and flag.

(2) Coat of Arms and flags of the municipality (hereinafter referred Coat of Arms and flags), differs from the Coat of Arms and the flags of the Republic of Macedonia and Coat of Arms and the flag of other municipalities and the City of Skopje.

(3) Coat of Arms and flag differ from Coat of Arms and the flags of other countries, local governments of other countries and international organizations.

(4) The manner and procedure for determining the Coat of Arms and the flag is regulated by the statute.

(5) The Ministry responsible for carrying out activities relating to local government keeps a register of Coat of Arms and flags of municipalities in Macedonia.

(6) Coat of Arms and flag may be used after the registration in the register under paragraph (5) of this article.

(7) The Minister responsible for carrying out activities related to local Government shall prescribe the content and manner of keeping the register under paragraph (5) of this article.⁷

These two laws regulate at least some aspects of Municipal Heraldry

Грбовите на Охрид и Скопје,
регистрација во СОИС
11.07.1967/ Arms of Ohrid and
Skopje, registration in WIPO
07.11.1967

2. Општините имаат право да одлучуваат за процесот на добивање грб и знаме и тоа треба да биде наведено во Статутот на Општината.

3. Постои Регистар за грбови и знамиња на општините, кој се наоѓа во Министерството за локална самоуправа.

Во реалноста, во текот на последните 15 години, практиката покажа неколку работи:

1. Некои општини сè уште го немаат решено прашањето за грбот. Овој процес сè уште трае.

2. Терминот грб го нема своето вистинско, хералдичко значење, но се користи за да означи каков било симбол. Како што ќе видиме подоцна, некои од општинските симболи не можат да се класифицираат како грб дури и под најшироката дефиниција на грб.

3. Речиси сите општински статутути се едноставно копирани еден од друг, и на текстот за добивање грб, вели дека грбот треба да се добие преку конкурс. Општината потоа назначува комисија, обично без никаков хералдички опит, која го спроведува конкурсот и која го предлага „победничкиот“ предлог до Советот на Општината. Речиси сите конкурси гласат:

„Грбот треба да содржи елементи кои ги претставуваат историската традиција, културното наследство, пејзажните карактеристики, географските, економските и други карактеристики на дадената општина“.⁹

Оваа комисија најчесто нема никаква врска со хералдиката, и обично на овој процес за утврдување грб се гледа како на обична јавна набавка каде што се вклучени парите без објективни критериуми за тоа која понуда ќе победи. Често, локалниот патриотизам игра значајна улога.

Регистрацијата се врши во Регистарот на грбови и знамиња на единиците на локалната самоуправа, кој се чува во Министерството за локална самоуправа, со назначен службеник за вршење на процесот на регистрација. Службеникот само ја проверува постапката според следните критериуми:

1. Документација за регистрација е компетирана.

2. Општинскиот Статут има член кој го регулира утврдувањето грб и знаме.

3. Процесот на добивање грб и знаме се врши според општинскиот Статут.

4. Ако постои текст на грбот или знамето, дека тој е прво напишан на македонски јазик и кирилско писмо, а потоа на јазикот на малцинствата, доколку е

and Vexillology in the Republic of Macedonia. This Regulation put Macedonia in the category of countries with some type of "heraldic" authority connected to the executive government⁸.

The two laws only regulate the registration of Arms, we could boil it down to three main points:

1. Every Municipality has the right to have its own Coat of Arms and flag.

2. Municipalities have right to decide on the process on obtaining Arms and flag and it should be stated in the Municipality's Statute.

3. There is a Register for the Coat of Arms and Flags of the municipalities, held at the Ministry of Self-Government.

In reality, during last 15 years, the practice has shown several issues:

1. Not all the municipalities have decided to have a Coat of Arms. This process is still ongoing.

2. The term Coat of Arms is not regarded in its actual heraldic meaning, but is used generally, to mean a symbol. As we will see later, some of the municipal symbols could not be classified as a Coat of Arms even under the broadest definition of Arms.

3. Almost all Municipal Statutes are simply copied one from another. The Article about obtaining a Coat of Arms states that the Coat of Arms should be obtained through a general

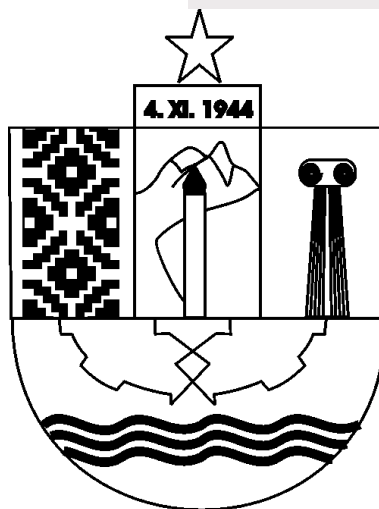
public competition. The Municipality then constitutes a commission, usually with no heraldic background, to oversee the competition and to propose the "winning" proposal to the Municipal Council. Almost all Calls for proposals states:

"The Arms should include elements that represent the historical tradition, cultural heritage, landscape characteristics, geographical and economic, and other characteristics of the given Municipality"⁹

Since this commission most often has nothing to do with heraldry, usually the competition is looked upon as a regular public bid where money is involved, with no objective criteria as to who wins the bid. More often than not, local patriotism plays a significant role.

Registration is done in the Register of the Coat of Arms and Flags of the Units of Local Self-Government which is kept at the Ministry of Local Self-Government, with an appointed clerk to perform the process of registration. The clerk only checks administrative procedure against the following criteria:

1. The paperwork for Registration is complete.

Грбот на Битола донесен на 11 април 1964 година. Класичен пример на социјалистичка хералдика запчаник, и со неизбежните ѕвезда петокрака и датумот на ослободување во текот на Втората светска војна/ Arms of Bitola, dating 11 april 1964. Classical example of Socialist heraldry with powerwheel and inevitable five point star and the date of liberation from WWII.

применливо.

Нема хералдичка или други експертиза на предлозите, освен добиеното мислење од Државниот завод за индустриска сопственост дека грбот не е сличен на другите регистрирани грбови и знамиња во бтер на СОИС (WOIP).

Откако документација е комплетирана, грбот се запишува во Регистарот каков што е предложен. Потоа се издава документот дека грбот и знамето може да се користат.

Со други зборови, не постојат никакви стандарди, ниту систем за добивање хералдички грб.

Но, бидејќи законот не пропишува никакви казни мерки, многу општини избираат воопшто да не ги пријавуваат своите грб и знаме.

Можат да се забележат и некои позитивни чекори, има општини кои директно или индиректно побараа Македонското хералдичко здружение да го види само потесниот избор на предлози и да укаже кои од нив се хералдички. Сепак, Советот на Општината може да не ја прифати одлуката на Комисијата за добивање грб и знаме ако не ми се допаѓа предлогот, посочен како хералдички.¹³

Постојат и други охрабрувачки моменти, како неколку општини кои ги променија своите стари нехералдички грбови со подобри.

Општинските грбови

Хералдичката практика беше прекината повеќе од пет века поради отоманските исламски власти, а повторното појавување на хералдиката во Република Македонија е во социјалистичкиот период, и на тој начин социјалистичката хералдика има силно влијание, особено со пејзажниот концепт како најраширен концептот на општински „грб“ во Република Македонија. Основната хералдичка идеја за користење општи симболи, како што се користат во хералдичката традиција, кои претставуваат специфични својства и квалитети, е прилично нова и тешко доаѓа на своето место. Наместо тоа, дизајнот на грбовите е повеќе „стави сè што можеш на штит“, со конкретни реални елементи дури и со фотографска презентација.

Во оваа студија, нашата цел е да се погледнат општинските грбови низ основниот концепт на хералдиката: употреба на симболи наместо вистинска презентација. Ќе се класифицираат сите 83 општински грбови собрани од „Википедија“.^{11 14} Главниот критериум е: колку блиску тие можат да

2. The Municipality Statute has an Article regulating the obtaining of Arms and flag.

3. The process of obtaining the Arms and the flags is done according the Municipality Statute,

4. If there is a text in the Arms or flag, that it is first written in Macedonian language and in Cyrillic alphabet and then in the language of the minorities, if applicable.

There is no heraldic or other expertise applied to the proposal, apart from the Opinion obtained from the State Office of Industrial Property that it is not similar to other registered Arms and Flags in the бтер of WIPO.

Once the paperwork is done, the Arms enter the Register as proposed. And the document is issued that the Arms and flags could be used.

In other words, there are not any standards nor system in obtaining heraldic Arms.

However, since the Law does not prescribe any punitive measures, many Municipalities choose not to register their Arms and Flags at all.

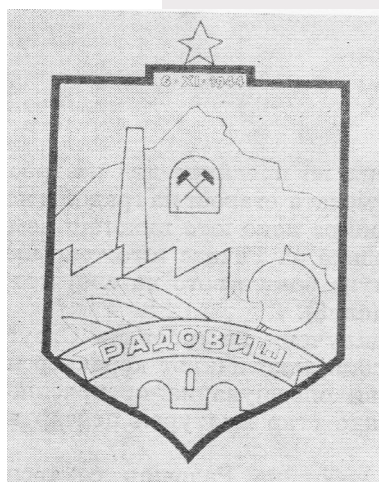
Some positive steps could be seen as there are some municipalities that directly or indirectly ask the Macedonian Heraldry Society to see (only) the shortlisted proposals and to indicate which ones are heraldic. However, the Municipal council may overrule the decision of the Commission for Obtaining the Coat of Arms and flag if they do not like a proposal indicated as heraldic.¹⁰

There are other encouraging moments, as several municipalities replaced their old non-heraldic Coat of Arms with a better one.

The Municipal Coat of Arms

Since the heraldic practice has been interrupted for over 5 centuries by Ottoman Islamic rule, the re-emergence of heraldry in the Republic of Macedonia is in the socialist period. Therefore the influence of socialist heraldry is strong, with the landscape concept as the most prevalent concept of Municipal “Coat of Arms” in the Republic of Macedonia. The core heraldic idea of usage of general symbols, as used in the heraldic tradition, to represent specific attributes and qualities is rather new and is hardly getting to its proper place. Rather, the design of Arms is more “put all you can on a shield” with specific real elements and near to photographic presentation.

In this study, our aim is to look for the basic concept of heraldry: usage of symbols rather than real presentation. We will classify all 83 Municipal Arms gathered from

Грбот на Радовиш, во 1970 година, класична социјалистичка хералдика, со фабрики и житни култури, Повторно звезда петокрака и датумот на ослободување/ Arms of Radovich, as of 1970, clasic Socialistic heraldry with factories and corps. again the five pointed star and the date of liberation.

бидат, прво на концептот на употреба на симболите, и второ, до континенталната хералдичка традиција и практика. Затоа, процената на општинските грбови ќе биде поблиску до континенталната хералдика, а оние од „чистата“ хералдичка традиција може да ги класифицираат во пониска категорија од онаа во која се појавуваат во оваа студија.

Општинските грбови се класифицирани во пет општи категории и повеќе поткатегории укажувајќи што треба да се направи со грбовите за да станат хералдички.

1. **Хералдички грбови**, грбови што може да се сметаат како хералдички;

2. **Близу хералдички грбови**, грбови што може да се сметаат како хералдички, со мали корекции;

3. **Можни хералдички грбови**, грбови што можат да бидат преработени во хералдички;

4. **Едвај хералдички грбови**, грбови што можат да биде преработени во хералдички со сериозен редизајн и со намалување на бројот на елементи;

5. **Нехералдички грбови**, грбови што се без можност за хералдизација.

1. Хералдички грб

Во оваа категорија имаме 10 грбови во две поткатегории, едноставни грбови и посложени грбови. Ова е само условна поделба. Едноставни грбови: Арачиново, Вевчани, Другово, Центар, Гостивар. И посложени грбови: Битола, Ѓорче Петров, Кочани, Крива Паланка и Радовиш.

2. Близу хералдички

Во оваа категорија имаме 11 грбови во три поткатегории: 2а: Отстранување на текстот; 2б: Отстранување на нехералдичките елементи; 2в: Исправка на цртежот.

2а грбови: Богданци, Дојран Могила, Неготино и Штип.

2б грбови: Аеродром, отстранување на непознатиот објект под изгрејсонцето; Охрид, отстранување на симболот на Конвенцијата за светско наследство и текстот; Ранковце, отстранување на неолитската камена гравура на птици.

2в грбови: Бутел, мала прераспределба на елементите; Карпош, врамување на билетите да се усогласат со законот на тинктура; Шуто Оризари, одредување на боите за да се усогласат со законот на тинктура.

3. Можни хералдички

Во оваа категорија има 13 грба во 3 поткатегории: 3а: тргање на венцот (и текстот) надвор од штитот,

the Wikipedia.¹¹¹² The main criterion is how close they can be, first to the concept of usage of symbols, and then to the continental heraldic tradition and practices. Therefore, assessing the Municipal Arms will be more close to continental heraldry, and those from more “pure” heraldic tradition may classify them in a lower category than they appear in this study.

The municipal Arms are classified into five general categories, and further sub-categories indicating what should be done to achieve heraldic Arms.

1 **Heraldic Arms**, Arms that could be considered as heraldic,

2 **Near Heraldic Arms**, Arms that could be considered as heraldic with minor corrections,

3 **Possible Heraldic Arms**, Arms that could be redone in an heraldic manner,

4 **Hardly Heraldic Arms**, Arms that could be redone in an heraldic manner with serious redesign, and reducing the number of elements.

5 **Non Heraldic Arms**, Arms with no chance of heraldisation.

1. Heraldic Arms

In this category we have 10 Arms in two sub-categories, Simple Arms and More complex arms. This is only a provisional division. Simple Arms: Arachinovo,

Vevchani, Drugovo, Centar, Gostivar. More complex arms: Bitola, Gjorche Petrov, , Kochani, Kriva Palanka and Radovich.

2. Near Heraldic

In this category we have 10 Arms in three sub-categories 2a: Removal of text; 2b: Removal of non heraldic elements; 2c: Correction of the drawing.

2a Arms: Bogdanci, Mogila, Negotino and Shtip.

2b Arms: Aerodrom, Removal of the unknown object below the rising sun; Ohrid, removal of the World Heritage Convention symbol and the text; Rankovce, removal of the neolit stone carved birds.

2c Arms: Butel, small redistribution of the elements; Karposh, needs fimbriation of the bullets to comply with the law of tincture; Shuto Orizari, fixing the colors to comply with the law of tincture.

3. Possible Heraldic:

In this category there are 10 arms in 3 sub-categories: 3a: Placing of the wreath (and text) off the shield, 3b: Fixing the color (removing the text), and 3c: Elements correction (removal of text).

Стариот грб на Арачиново/ The old Arms of Arachinovo

3б: одредување на бојата (отстранување на текст), и
3в: корекција на елементи (отстранување на текстот).

3а грбови: Василево, Вранешница, Дебарца, Кривогаштани, Свети Николе.

3б грбови: Велес, Кратово, Македонска Каменица, Росоман.

3в грбови: Долнени, Гевгелија, Ресен.

4. Едвај хералдички.

Во оваа категорија имаме 13 грба без поткатегија.

4а грбови: Врпчиште, отстранување на трите триаголници кои излегуваат од челото и менување на боите, Гази Баба, отстранување на венецот, лаковите и текстот; Желино, отстранување на венецот и текстот, одредување на боите; Зрновци, претставувањето на пејзажот како едно поле; Крушево, планините да се претстават како хералдичка поделба со човекот кој држи знаме, кој излегува од поделбата, во основа дрвен топ, Маврово Ростуше, користење тркало наместо турбина, отстранување на патиштата/реките; Ново Село, редефинирање на зеленилото и отстранување на текстот; Осломеј, промена на силуетата на фабрика со други хералдички елементи; Прилеп, отстранување на непознатите симболи во главата и во основата; Старо Нагоричане, отстранување на текстот и рамката; Струмица, одредување на бојата и пејзажните елементи, Тетово, користење друг симбол за кука, средување на боите; Чешиново-Облешево, сонцето да биде на целата област, отстранување на сите птициод штитот.

5. Нехералдички

Во оваа категорија се останатите 37 грба во четири категории: 5а: Реален пејзаж, 5б: Симболичен пејзаж, 5в: Квазихералдички и 5г: Лого.

5а грбови: Дебар, Демир Капија, Градско, Зелениково, Кисела Вода, Лозово, Пехчево, Студеничани, Сопиште, Чашка, Јегуновце.

5б грбови: Карбинци, Илинден, Новаци, Петровец, Теарце, Центар Жупа, Конче.

5с грбови: Босилово, Винаца, Делчево, Демир Хисар, Зајас, Кичево, Куманово, Македонски Брод, Пласница, Струга и Пробиштип.

5д грбови: Берово, Брвеница, Валандово, Кавадарци, Липково, Сарај, Чаир, Чучер Сандево.

Заклучок

Општинската хералдика во Македонија се карактеризира со висок процент на нехералдичка и т.н. пејзажна социјалистичка хералдика. Од 83 грба, 37 или 45 отсто се нехералдички, дури ниту, пак, може да се направат хералдички. Заедно со едвај хералдички 13, или 16 отсто, сочинуваат 60 отсто нехералдички.

Иако постои некаков пропис за општинската хералдика, во врска со официјалниот регистар, не постои регулатива која ќе ги принуди општините грбот да биде хералдички

3а Arms: Vasilevo, Vraneshnica, Debarca, Krivogashtani, Sveti Nikole.

3b Arms: Veles, Kratovo, Makedonska Kamenica, Rosoman.

3c Arms: Dolneni, Gevgelija, Resen

4. Hardly Heraldic.

In this category we have 13 Arms with no subcategory.

4a Arms: Vrapchishte, removal of three bendlets issuing from chief sinister and changing colors; Gazi Baba, removal of the wreath, arch and the text; Zhelino, removal of the wreath and text, fixing colors; Zrnovci, applying on a shield, representing the landscape as one field; Krushevo, mountains presented as a heraldic division with the man issuing from the division holding a flag, in base a wooden gun; Mavrovo Rostushe, turning it to an heraldic composition using a waterwheel instead of a turbine, removing the roads/flowing rivers; Novo Selo, redefining of the green thing and removal of the text; Oslomej, changing the factory silhouette with some other heraldic representation; Prilep, removal of the unknown symbols in chief and in base; Staro Nagorichane, removal of text, and bordure; Strumica, fixing of color and landscape elements; Tetovo, use different symbol for a house, fix colors; Cheshinovo – Obleshevo, sun to be on entire field, removal of all the birds off shield.

5. Non Heraldic

In this category there are remaining 37 arms in four subcategories: 5a: Realistic landscape, 5b: Symbolic landscape, 5c: Quasi heraldic and 5d: Logos.

5a Arms: Debar, Demir Kapija, Gradsko, Zelenikovo, Kisela Voda, Lozovo, Pehchevo, Studenichani, Sopishte, Chashka, Jegunovce.

5b Arms: Karbinci, Ilinden, Novaci, Petrovec, Tearce, Centar Zhupa, Konche.

5c Arms: Bosilovo, Vinica, Delchevo, Demir Hisar, Zajas, Kichevo, Kumanovo, Makedonski Brod, Plasnica, Struga and Probishtip.

5d Arms: Berovo, Brvenica Valandovo, Kavadarci, Lipkovo, Saraj, Chair, Chucher Sandevo.

Conclusion

Municipal Heraldry in Macedonia is characterized by a high percentage of non-heraldic and landscape socialistic “heraldry”. Out of 83 Arms, 37 or 45% are Non-Heraldic, nor can be even made heraldic. Together with the hardly heraldic 13 or 16% makes 60% non-heraldic.

Although there is some regulation of the Municipal heraldry with an official Register, there is no regulation that requires Municipal Arms to be heraldic.

грб. А потребно е регулатива за да се има хералдички грб. Ова може да се постигне на два начина: Прво, да има услов во конкурсот - да се наведе дека предлозите треба да бидат хералдички. И второ, треба да постои регулаторно тело за да ја потврди хералдичноста на пристигнатите или веќе изгласаните предлози од страна на Советот на Општината.

- 1 Протокол № 8. Скопска градска општина, 12 јули 1941. [Protocol # 8, Skopje City Municipality, July 12, 1941]
- 2 Измени на уставниот закон на СРМ. Службен весник на Социјалистичка Република Македонија, 2/65, 25 јануари 1965. [Changes of the Constitutional Law of SRM. Official Gazette of the Republic of Macedonia, 2/65, Jan 25, 1965]
- 3 Милош Константинов, „Седум градски грбови“, *Македонски архивист*, број 1, Здружение на архивистите на СРМ, Скопје, 1970. [Milosh Konstantinov, „Seven City Arms“, *Macedonian Archivist*, #1, Association of Archivists of the SRM, Skopje, 1970].
- 4 Закон за територијалната поделба на Република Македонија и определување на подрачјата на единиците на локалната самоуправа (Службен весник бр 49/96, 14 септември 1996), [Law on territorial division of the Republic of Macedonia and determination of the area of the units of local Self-Government (Official Gazette, 49/96, Sep. 14, 1996)].
- 5 Закон за локалната самоуправа (Службен весник бр 52/95, 1 ноември 1995), [Law on Local Self-Government (Official Gazette, 52/95, Nov. 1, 1995)]
- 6 Закон за локалната самоуправа (Службен весник бр 55/04, 16 август 2004)
- 7 Закон за локалната самоуправа (Службен весник бр 5/02, 29 јануари 2002)
- 8 Стојан Антонов, БХВО, 15 октомври 2008. [Stoyan Antonov, BHVS, Oct. 15 2008].
- 9 Член 2, Одлука за начинот и постапката на утврдување на грб и знаме на Општина Карпош, Гласник на Општина Карпош, гласник 2005 број 6 од

A regulation is needed in order to have heraldic Coat of Arms. This could be achieved in two ways: First, to have a condition that the public invitation for bids must state that the proposals need to be heraldic. And second, there should be a regulatory body to confirm the heraldry of the proposals/already voted on by the Municipal Council.

- 20 јуни 2005. [Article 2, Decision on the way and procedure for determining the Coat of Arms and flag of the Municipality of Karposh, Gazette of Municipality of Karposh, Gazette 2005, #6 of June 20, 2005]
- <http://ipserver.skopje.gov.mk/e-skopje/služben%20glasnik%20so%20konverzija.nsf/82aa49069edfbbb780256a22004ba9e0/735813a500e31f1fc1257046002db158?OpenDocument> 27-07-2012.
- 10 This happened in 2011 with the municipality of Probishtip.
- 11 Грбови на општините во Македонија [Coat of Arms of the Municipalities in Macedonia]
- http://mk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D1%80%D0%B1%D0%BE%D0%B2%D0%B8_%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5_%D0%B2%D0%BE_%D0%9C%D0%B0%D0%BA%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0 on 1 August, 2012.
- 12 The Register of Coat of Arms and Flags of the Units of Local Self-Government, although a public document, has not been accessible to us in spite of many attempts over the last 10 years.
- 13 Ова се случи со општина Пробиштип во 2011 година.
14. Регистарот на Грбови и знамиња на единиците на локална самоуправа, иако е јавен документ, не ни е достапен, и покрај многуте обиди во последните 10 години.

Стојанче Величковски Перипетиите со грбот на Крива Паланка

Општина Крива Паланка, во македонската хералдика ќе биде забележана по две интересни работи. Очигледно е дека под вилијание на таканаречените „пејсажни грбови“ или „генералски грбови“, меѓу кои е и грбот на Скопје како главен град на Република Македонија, преставата за тоа што е грб кај обичниот човек во Република Македонија е значително „изместена“ од вистинската престава за хералдички грб. За жал, во тој контекст најчесто се и рамислувањата на членовите на комисијата за избор и утврдување на грвите и знамињата кои се дополнително оптоварени со своите партиски бои и симболи.

Во такви услови, авторот Стојанче Величковски, проценил кои елементи ќе бидат прифатливи од кривоаланчани: манастирот св „Јоаким Осговски“ и специјалитетот кривоаланечкиот симит.

Манастирот е претставен со

Првата варијанта на грбот на Крива Паланка, актуелната е прикажана на предната корица / The first version of the Arms of Kriva Palanka, the actual one is shown on the front cover

Stojance Velickovski Vicissitudes of the Coat of Arms of Kriva Palanka

Municipality of Kriva Palanka will be recorded in the Macedonian local heraldry. It is obvious that under influence of so-called “landscape Arms” or “General’s Arms”, including the Arms of Skopje as its capital, the idea of what an arms should look like, the common man in the Republic of Macedonia is significantly “displaced” from the true representation of heraldic Coat of Arms. Unfortunately, in this context, usually the ideas of the members of the Committee of determining the Arms and Flags that are further burdened by their party colors and symbols.

In these circumstances, the author, Stojanche Velichkovski estimated which items will be acceptable for the citizens of Kriva Palanka: Monastery of St. “Joachim of Osogovo” and the local speciality, Kriva Palanka simit.

The monastery is represented by a stylization of most known part, of twelve domed roof of the three nartexed basilica (a masterpiece of one of the most famous Macedonian

стилизиција на 12-куполи на покривот на трикорабната базилика (ремек дело на еден од најпознатите македонски градители – Андреја Дамјанов).

Кривопаланечкиот симит е престапен со креирање на нов хералдички симбол, именуван како “крстовиден симитен јазол”. Тој е поставен на ескутон, штитче во централниот дел на грбот. Авторот смета дека и само крстовидниот симитен јазол поставен на штит ќе беше многу допадливо и хералдички по неоптоварено решние. Осумте петолисни розети ја дополнуваат симболичката приказна за градот, во секоја розета има по пет свиоци, заедно давајќи четириесет свиоци, што се совпаѓа со некогашниот топоним „Сарандопор“ што значи 40 свиоци (кривини).

На конкурсот за утврдување на грб и знаме за општината, авторот преложи две варијанти, истиот дизајн во сино-бела или црвено жолта „национална“ варијанта. Неспорно е дека поприродно е да биде сината боја како почесто употребувана боја во локалната хералдика на тој начин повеќе би се истакнала и симболиката на полињатата на знамето кои ги преставуваат двете реки кои се соединуваат во самиот центар на градот. Истотака, по забележливо е општинското знаме кога ќе биде истакнато заедно со државното.

Сино-белата варијанта беше прифатена за грб на општината, и барање за упис во Регистрот беше доставен до Министерството за локална самоуправа. По потврдувањето на оригиналноста на симболот од Бирото за индустриска сопственост, грбот и знамето се упишани во Регистарот на грбовите и знамиња на единиците на локалната самоуправа под реден број 87. Притоа беше издадено решение за употреба на општинските симболи.

Но, во меѓувреме беа спроведени локални избори на кои победи другата политичка опција, која набргу побара да бидат променети боите на штотуку усвоените симболи од сино-бела во црвено-жолта комбинација.

Од авторот беше побарано да ги пренесе авторските права и за втората, црвено-жолта варијанта. Се поведе целосно нова постапка за добивање на согласност за употреба на грб и знаме, која по неколку месеци резултира со ново решение, што значеше и официјализирање на црвено-жолтата варијанта на бои во симболите на Крива Паланка. Така сино-белото знаме од јарболот пред општинскиот зграда заврши како експонат во новотворениот Градски музеј.

(Грбот на општина Крива Паланка е на предната корица)

Стојанче Величковски, е автор на повеќе општински грбови од кои усвоени се грбовите на: Ранковце, Крива Паланка и Кочани, а уште два се избрани од општинските комисији за утврдување на грб и се чека да бидат прифатени од односниот Совет на Општината.

builders Andrea Damjanov).

Kriva Palanka simit is represented through its unique form in a specially created new heraldic symbol named “cruciform pretzel node”. It is placed on escutcheon. The author believes that only the “cruciform pretzel node” on a shield was very likeable and no overburdened heraldic solution. Eight cinquefoil rosettes attribute to the symbolic story of the city. Each rosette has five curves, together giving forty curves, which coincides with the old toponym “Sarandapor” which means 40 bends (curves).

On the public bid for determining of the Municipal Coat of Arms and Flag, author suggested two variants of the same design, in blue and white or red and yellow “national” variant. There is no doubt that it is more natural to use the blue as this color is often used in local heraldry, and would stress more the symbolism of the fields on the flag representing the two rivers that merge in the city center. Also, it is more recognizable when municipal flag is flown along with the state flag.

Blue-white variant was accepted for the Arms of the municipality, and an application for entry in the Register was submitted to the Ministry of Local Self-Government. After confirming the uniqueness of the symbol of the Bureau of Industrial Property, the arms and flag entered the Registry of Coats of Arms and Flags of Municipalities under number 87. Also, a certificate for the use of municipal symbols was issued.

But in the meantime, local elections were conducted, which were won by the other political option, which soon asked the colors of the just adopted symbols to be changed from blue-white to red-yellow combination.

The author was asked to transfer right of the second red-yellow variant. An entirely new procedure for obtaining consent for use of the emblem and flag was initiated, which after a few months resulted in a new solution, which meant formalizing of the red-yellow color variant of the symbols of Kriva Palanka. So, the blue and white flag from the mast in front of municipal buildings finished as an exhibit in newly opened City Museum.

(Coat of arms of the municipality of Kriva Palanka on the front cover)

Stojanche Velichkovski, is the author of several Municipal Arms of which adopted are Arms of: Rankovce, Kriva Palanka and Kochani, and two were selected by Municipal Committees for Determining of Arms and wait to be accepted by the respective Municipal Council.

Трајче Трајков

Државниот грб во ознаките на безбедносните сили

Сигнуманистика (лат. *signum*-знак и *manus*-рака) е колекционерска гранка и помошна дисциплина за проучување на воените и полициските ознаки. Претставува релативно нова колекционерска гранка, која се оддели од униформологијата во почетокот на 90-тите години на минатиот век. Терминот сигнуманистика е воведен од рускиот колекционер Геннадј Лавович Плоткин, сопственик на една од најголемите колекции во светот и автор на списанието „Сержант“.

Воените и полициските ознаки денес главно може да се поделат во пет групи:

1. Чиновни (најстари воени ознаки, најпрво се појавиле како шеvronи, т.е. ознаки во форма на латинската буква V, а се носеле на ракавите);

2. Кокарди (метални ознаки за капа/шапка/баретка);

3. Метални градни ознаки (беџови);

4. Реверни ознаки за припадност; и

5. Амблеми.

Амблемот е знак кој фигуративно (понекогаш и со натпис) означува симбол на идеја, државност, национална припадност, движења, организации, партии и друго. Во вооружените сили амблемот е ознака за припадност на вид, род, струка или чин.¹ Денес амблемите се присутни во вооружените сили на сите светски држави. Се изработуваат со везење, гумирање или печатење на платно и најчесто имаат форма на штит, што е директно влијание од витешките штитови. Во различни армии постојат различни амблеми, а најчесто се употребуваат како симбол за видовите војска (копнена војска, воена морнарица или воено воздухопловство), поголемите воени единици (дивизии, корпуси, бригади, баталјони...), за родовите и службите (пешадиски, артилериски, тенковски...). Симболите прикажани на амблемите се најразлични, почнувајќи од воени симболи и техника, па сè до фигури на реални или митолошки животни. Од животните најчесто се

Началникот на генералштабот на Армијата на Република Македонија, генерал мајор Горанчо Котевски/
The Chief of the General Staff, of the Army of the Republic of Macedonia,
Major General Gorancho Koteski

Trajce Trajkov

State Arms in the emblems of the defence forces

Signumanistics (Latin *signum*-sign and *manus*-hand) is collectors branch and auxiliary discipline for the study of military and police insignia. It is a relatively new branch of collecting, which broke away from uniformology in the early 90-ies of the last century. The term signumanistics was introduced by a Russian collector Gennady Lavovich Plotkin, owner of one of the largest collections in the world and author of the journal "Sergeant".

Military and police insignia today can generally be divided into four groups:

1. Ranks (oldest military insignia first appeared as chevrons, worn on the sleeves);

2. Cockade (metal plates for cap / hat / beret);

3. Metal breast insignia (badges);

4. Collar insignia,

5. Emblems.

The emblem is a sign that figuratively (sometimes even with text) denotes the symbol of an idea, of statehood, national origin, movements, organizations, parties and more. In the armed forces emblem stands for background type, gender, profession or rank.¹ Today emblems are present in the armed forces of all the world's countries. Made with embroidery, gum press or printing on fabric they usually take the form of a shield, which is directly influenced by the Knights shields. In the various armies there are different emblems, and they are commonly used as symbols of military types (land army, navy or air force), major military units (divisions, corps, brigades, battalions ...), gender, and service (infantry, artillery, tank ...). Symbols displayed on the emblems are diverse, ranging from military symbols and equipment, to the figures existing or mythological animals. From animals, most often predators or birds of prey are shown which are symbols of the bravery of members of the unit and should bring fear in the opponent. So today, for example, in the Army of the Republic of Macedonia there are: 1. mechanized Infantry Brigade "Scorpions"; 2. mechanized Infantry Brigade "Leopards"; Special Task Battalion "Wolves", and formerly existing reconnaissance battalion "Lynx",

прикажуваат предаторите или птици-грабливки, кои се симбол за храброста на припадниците на единицата и кои треба да внесат страв кај противникот. Така денес, на пример, во АРМ постојат: 1. Механизирана пешадиска бригада „Скорпии“; 2. Механизирана пешадиска бригада „Леопарди“; Баталјон за специјални намени „Волци“, а порано постоеше и Баталјон за извидување „Рис“ и 501. падобрански специјален одред „Соколи“. Ознаките на овие единици содржат приказ на соодветното животно. Воената техника денес е речиси општоприфатена симболика на амблемите, па така пешадиските единици најчесто имаат прикажана пушка, артилериските – цевка од топ или ракета, оклопно-механизираните – тенк или транспортер, падобранските – отворен падобран, воздухопловните – крилја од птица и слично. Се среќаваат и броеви, религиски симболи и разни прикази (шлем, меч, стрела, небески тела, градби...).

Амблемите како симбол на припадноста кон одредена армија и како специфика на воената единица или видот војска, најчесто ги содржат и државните симболи – грбот и знамето. Воените ознаки, кои најчесто се дел и од военото знаме, се составен елемент и белег на воените единици и, меѓу другото, го олицетворуваат државниот суверенитет, татковината и нејзините вооружени сили и се симбол на воената чест и слава.

Во Република Македонија ознаките на единиците на АРМ и МВР се пропишуваат со подзаконски акт – уредба. За АРМ уредбата ја донесува претседателот на Република Македонија, а за МВР ја донесува Владата.

По формирањето на АРМ во март 1992 година, се пристапи кон утврдување на униформата и ознаките на униформата на нејзините припадници. На 8 октомври 1992 година, претседателот на Република Македонија ја донесе првата Уредба за ознаките на припадниците на АРМ³, со која како единствен знак за припадност на АРМ беше

501 parachute special squad “Falcons”. Emblems of these units contain display of the appropriate animal. Military equipment is now almost generally accepted symbolic emblem, so infantry units typically have displayed a rifle, artillery – cannon barrel or rocket, armored-mechanized tank or transporter, parachute – open parachute, air force – bird wings, etc. There are also numbers, religious symbols and various displays (helmet, sword, bow, celestial bodies, buildings ...).

Emblems as a symbol of affiliation to a particular army and as a mark of the unit or military type usually contain the state symbols-Coat of Arms and flag. Military insignia which are most often also part of the military flag are an integral element and feature of military units and, among others, personify the state sovereignty, the country and its armed forces and are symbol of military honor and glory.

Insignia in the Republic of Macedonia for the units ARM and MI are regulated in a bylaw - Decree. Army Decree is adopted by the President of Republic, and for MI is adopted by the Government.

After the establishment of the Army in March 1992, establishing of the uniform and uniform insignia of its members started. On 8 October 1992, the President of the Republic of Macedonia adopted the first Decree regarding insignia the ARM³, in which the Army has the state coat of arms as a mark of affiliation to it. According to item 2 of the Regulation members of the Army carry the mark of affiliation to ARM, the coat of arms of the Republic of Macedonia, on the upper parts of the sleeve of the uniform. The sign is made with embroidery, plasti-

Чинови на Армијата на Република Македонија

Обележје	Чин	Група
	Генерал	Генерали
	Генерал потполковник	Генерали
	Генерал мајор	Генерали
	Бригаден генерал	Генерали
	Полковник	Офицери
	Потполковник	Офицери
	Мајор	Офицери
	Капетан	Офицери
	Поручник	Офицери
	Потпоручник	Офицери
	Главен наредник	Помлади офицери
	Наредник	Помлади офицери
	Постар водник 1 класа	Помлади офицери
	Постар водник	Помлади офицери
	Водник	Помлади офицери
	Помлад водник	Војници
	Десетар	Војници
	Разводник	Војници

Ranks of the Army of the Republic of Macedonia

утврден токму грбот на Република Македонија. Според точка 2 од Уредбата, „припадниците на Армијата, единствениот знак за припадност на АРМ, грбот на Република Македонија, го носат на десниот ракав на горните делови од униформата. Знакот се изработува со везење, пластифицирање или печатење врз ткаенина со темнокафеава боја. Знакот има кружен облик со дијаметар од 66 мм. На знакот, околу грбот е испишан текст АРМИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА...“² За капата и баретката беше утврдена посебна метална ознака во форма на стилизиран сончогледов цвет со натпис АРМ, која подоцна стана и сè уште е препознатлив симбол на АРМ и единствен знак за припадност на АРМ.

Ваквиот амблем со грбот на Република Македонија подоцна претрпе мала модификација, кружната форма беше заменета со елипсовидна, а се утврдија вкупно четири вакви амблеми со грбот на Република Македонија – два за службена униформа (бел - подофицерски и жолт - офицерски, на темнокафеава основа) и два за свечена униформа (со исти бои, на темносина основа). Со развојот на АРМ се формираа многубројни единици и се воведоа многубројни ознаки, но нова Уредба за ознаките беше донесена по цели 15 години, на 3 јануари 2008 година. Четирите амблеми со грбот на Република Македонија се употребуваат до денес, иако не се регулирани во новата Уредба.

Првата Уредба за униформата и ознаките на униформата на полицијата во МВР, Владата ја донесе на 8 февруари 2000 година, иако тие беа во употреба и претходните години. Грбот на Република Македонија не беше застапен на ниту еден амблем. Со донесување на новата Уредба за униформата и ознаките на униформата на полицијата, на 27 август 2007 година, се воведоа нови амблеми, а на основниот амблем на полицијата беше вметнат државниот грб на РМ. Според член 41 од Уредбата, „амблемот на полицијата има облик на штит, со димензии 11,5 x 9,5 cm. Изработен е во темносина боја, на кој со бели букви е исткаено РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, под тоа ПОЛИЦИЈА, подвлечено со златножолта линија по должина на целиот натпис, под која линија со бели букви е исткаено POLICE, а под натписот POLICE е исткаен грбот на Република Македонија во соодветните бои...“³ Оваа е единствена полициска ознака на која е прикажан грбот на Република Македонија.

Во иднина останува да се утврди правилен воен хералдички грб, кој ќе биде единствен знак за припадност на АРМ. Евентуалното решавање на проблемот со државниот грб, ќе биде поттик за промена и на полициските и на воените ознаки кои го содржат, како и за дизајнирање и воведување нови амблеми.

cization or printing on fabric with dark brown color. The sign has a circular shape with a diameter of 66 mm. around the coat of arms is written text Army of the Republic of Macedonia...”² For hat and beret hat was established special metal tag in the form of a stylized sunflower with an inscription in it ‘ARM’, which later became and still is a recognizable symbol ARM and single mark of affiliation to the ARM.

This emblem with the coat of arms of the Republic later had a slight modification, the circular form was replaced by elliptical and four such emblems were designed-two for the service uniform (white for NCOs and yellow for officers on a dark-brown background) and two for the ceremonial uniform (with the same colors on a dark-blue background). With the development of the Army numerous new units were formed and numerous insignia was introduced, but the new Decree on insignia was introduced after 15 years on 3 January 2008. The four emblems with the coat of arms of the Republic are still used to today, although they are not regulated with the new Regulation.

The first Decree on uniform and police uniform insignia in the Ministry of Interior was adopted by the Government on 8 February 2000, although they were in use in the previous years. The coat of arms of the Republic was not part of any emblem. With the adoption of the new Decree on uniform and police uniform insignia from August 27 2007 introduced new emblems and the coat of arms of the Republic was inserted on the mark of affiliation to the police. According article 41 of the Decree “the Police affiliation mark has the shape of a shield, with dimensions of 11,5 x 9,5 cm. It is made in dark blue color cloth on which with white lettering is woven Republic of Macedonia and under it POLICE, all of this is underlined with golden yellow line along the entire inscription, below the line with white letters is written POLICE and under the inscription POLICE the coat of arms is woven in the appropriate colors...”³ This is the only police insignia that contains the state coat of arms.

In future a proper military heraldic coat of arms that would be the only mark of affiliation to ARM is to be established. A possible solution to the problem of state coat of arms will be the impetus for changing police and military insignia containing the old coat of arms and designing and implementing new ones.

1 Vojni leksikon, [Military Lexicon], Vojno-izdavački zavod, Beograd 1981, 24.

2 Службен весник на Република Македонија [Official Gazette of the Republic of Macedonia] бр. [No.] 71/92, 1358.

3 Службен весник на Република Македонија [Official Gazette of the Republic of Macedonia] бр. [No.] 106/2007, 74.

Припадници на МВР. На левиот ракав се гледа амблемот на полицијата со државниот грб/ Officers of the Ministry of Interior. On the left sleeve, the police emblem with the State Arms is seen.

Офицери на АРМ. На десниот ракав се гледа офицерскиот амблем за припадност со државниот грб/ Officers of the Army. On the right sleeve, the officer's emblem with the State Arms is seen.

Амблем на АРМ за офицери
Emblem of ARM for Officers

Амблем на АРМ за подофицери
Emblem of ARM for NCOs

Амблем на Полицијата
Emblem of the Police

Амблемот на АРМ претставува класична кокарда. Иако кај нас зборот кокарда има сосема друго значење, во својата основа, таа претставува розета направена од платнени ленти во соодветните национални бои и е прикачена на капата. Така, за време на француската револуција, револуционерите носеле кокарда, розета, направена од сина бела и црвена боја, каде црвената се наоѓа во средината на розетата.

Амблемот на АРМ е стилизирана кокарда (розета) во националните бои жолта и црвена. Жолтата лента на розетата е со 12 превиткувања, а на црвената со бели букви е испишано АРМ.

Во Уредбата за единствен знак на припадност на АРМ (Службен Весник, 1/2008), знакот е дефиниран како стилизиран цвет на сончоглед со 12 листови.

Амблемот на АРМ за капа, десно, за генерали/ Emblem of ARM for hat, right, for Generals

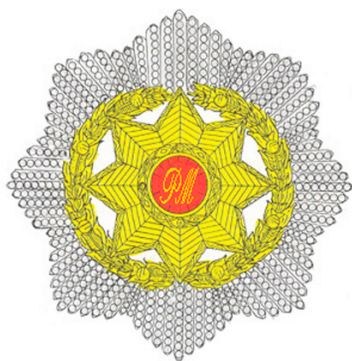
Army emblem of the ARM (Army of the Republic of Macedonia) represents a classic cocarde. Although the word cocarde (kokarda - кокарда) in Macedonia has a completely different meaning, basically, it represents a rosette made of ribbons in the national color and is attached to the cap. Thus, during the French Revolution, the revolutionaries wore cocarde made of blue white and red ribbon, where red is in the middle of the rosette.

Army emblem is stylised cocarde in the national colors red and yellow. Yellow ribbon of the rosette is 12-fold, and red central part, with white letters is written ARM.

Regulation of the Only Sign of Affiliation with ARM (Official Gazette, 1/2008), the sign is defined as a stylized sunflower with 12 sheets.

Петар Гајдов Орден за заслуги за Македонија

Petar Gajdov Order of Merit for Macedonia

Оригиналниот рачно нацртан цртеж на предлогот за орденот / Hand drawn image of the proposal of the Order

Техничкиот цртеж на предлогот за орденот / Technical drawing of the proposal of the order

Орден за заслуги за Македонија - првиот примерок / Order for merit for Macedonia- the first sample made

Во овој број го претставуваме четвртото по ранг државно одликување во нашата земја - Орденот за заслуги за Македонија.

Како мал вовед во претставувањето на Орденот за заслуги за Македонија, би било интересно, најнапред да се спомне нешто околу реализацијата на овој проект.

Секое одликување (орден или медал) има своја мала историја на неговото создавање од идеја до реализација на финалниот дизајн кој има практична употреба. Така и Орденот за заслуги за Македонија има своја мала историја, која во овие редови подолу е презентирана накратко.

Основната идеја при изработката на дизајнот на орденот за заслуги беше симболично да се претстави Македонија како земја, како дом, како единствена целина на култури, фолклор, традиција, заедништво... И сето тоа сплотено во еден знак кој ќе ја симболизира државноста и достоинството на Македонија. Идејата на авторот беше преку изгледот на Орденот, да биде препознатлив авторитетот на државата која стои зад него. Да се направи нешто вредно за татковината!

Оттука, за основата на Орденот авторот не случајно ја одбра осумкраката ѕвезда од сребро, која според првичната идеја, којашто беше и нагредена со прва награда од страна на стручната Комисија, замислена беше да биде релјефно опточена со топчести фрагменти кои даваат посебна пластичност и

In this issue we present the fourth-ranking state decoration in our country - the Order of Merit for Macedonia.

As a small introduction to the presentation of the Order of Merit for Macedonia, it would be interesting, first to mention something about this project.

Any decoration (Order or medal) has little history of its creation from idea to implementation of the final design that has practical use. And the Order of Merit for Macedonia has its own little history, which is presented briefly in the lines below.

The basic idea in the development of the design of the Order of Merit was to symbolically presented Macedonia as a country, as a home, as a single entity, as a cultures, folklore, tradition, community ... And it all fused into one character to symbolizes the independence and dignity of Macedonia. The idea of the author was, through the appearance of the Order, the authority of the state behind it to be recognized. And to do something worthwhile for the motherland!

Hence, the base of the Order of the author not incidently chose an eight pointed star of silver, which was rewarded with first prize by the expert Commission. It was initially designed to be finished with the relief of spherical fragments that give the star of the Order special plasticity and dignity.

Once this design solution was chosen as the best in the competition over 250 proposals, the Commission proposed to intervene in the star base in a way that it will be with sharper angles, and rather than finis-

Орден за заслуги за Македонија - еталон / Order for Merit for Macedonia - the etalon

отменост на Орденската звезда.

Откако ова идејно решение беше избрано како најдобро во конкуренција на преку 250 предлози, Комисијата предложи да се интервенира во основата на ѕвездата на начин што истата ќе бие претставена си поостри краци, кои наместо да бидат опточени со топчести фрагменти, на средината на секој од осумте средишни краци да има по еден рубин. Откако авторот ја анализира и ја разгледа оваа варијација на првичната идеја, оцени дека оваа верзија би била една помодерна престава на она што го имаше како првична идеја која беше наградена, па во духот на совремието и помодерниот дизајн пристапи кон дореализација на овој проект. Тука би било добро да се спомне дека безрезервна помош даде и Јован Јоновски Хералд на МХЗ, во делот на техничката обработка на првичната скицата на авторот и го направи финалниот векторски цртеж.

Конечно, како краен резултат денес можеме да кажеме дека Република Македонија има достоинствен репрезент во обликот на Орденот за заслуги за Македонија, кој според својот дизајн е оригинален, едноставен, впечатлив и лесно препознатлив и допадлив, што е многу важно, па како таков ќе остане запаметен во светот на фалеристиката.

*

Според одредбите од Законот за одликувањата и признанијата на Република Македонија („Сл. весник на РМ” бр.48/02), Орден за заслуги за Македонија се доделува:

- На личности, владини и невладини организации и здруженија на граѓани, на правни лица, како и на други органи и организации за особени заслуги во политичкиот и општествениот живот во Република Македонија, како и на шефови на дипломатско- конзуларни претставништва на други држави и на меѓународни организации

Секретарот на МХЗ Петар Гајдов (десно) со Атила Клинче Директор на Турскиот театар-Скопје (средина) и Јован Јоновски Претседател на МХЗ (лево).

Secretary of the MHS Peter Gajdov (right) with Attila Klinche Director of Turkish Theatre-Skopje (middle) and Jovan Jonovski President of MHS (left).

unconditional aid in the technical processing of the initial author's sketch to the final vector drawing.

Finally, as a final result we can say today that the Republic of Macedonia has a worthy representation in the form of the Order of Merit for Macedonia, which according to its design is original, simple, memorable and easily recognizable and appealing, which is very important, to be remembered in the world faleristics.

*

Under the provisions of the Law on Decorations and Awards of the Republic of Macedonia (“Official. Gazette of the Republic of Macedonia” No.48/02), the Order of Merit for Macedonia is granted to:

- Individuals, governmental and non-governmental organizations and associations of citizens, legal entities and other governmental bodies and organizations for special honors in political and social life in the Republic of Macedonia, as well as heads of diplomatic and consular missions of other countries and international organizations and other associations accredited in the Republic of Macedonia;

- Foreign nationals and foreign institutions and organizations for special honors for sovereignty, independence and territorial inte-

Задната страна на еталонот на Орденот за заслуги за Македонија /Reverse of the etalon of the Order for Merit for Macedonia -

и други асоцијации акредитирани во Република Македонија;

- настрански државјани и странски установи и организации за особени заслуги за сувереноста, независноста и територијалниот интегритет на Република Македонија, за успешно организирање и ефикасно остварување на функциите на органите на државната власт, за особено значајни остварувања во стопанството, образованието, науката, културата, иноваторството, здравството, социјалната политика, спортот и во заштитата и унапредувањето на животната средина и природата и за особен придонес за успешно организирање и ефикасно функционирање на установите и организациите во овие области за заслуги во остварувањето и унапредувањето на односите меѓу заедниците во Република Македонија,

- за особени заслуги за успешно остварување и унапредување на односите и соработката на Република Македонија со други држави и со меѓународни установи и организации, како и за нејзиното афирмирање во светот во одделни области и дејности и

- за особени заслуги кои можат да се искажат и за меѓучовечка помош или хуманитарна помош која се спроведува со лично залагање.

Орденот има основна ѕвездеста форма со димензии од 65мм. тежина 57 грама и дебелина од 4 мм. Изработен од сребро со чистота од 925 промили и 24 каратна позлата, содржи 8 рубини со димензија од 3 мм. Во средината на орденот е вметнат позлатен испреплетен флорален венец со надворешен дијаметар од 38 мм, што ја одвојува централната осумкрака ѕвезда со дијаметар од 44 мм од орденската основа со дијаметар од 65 мм. Во

Дел од презентацијата на првите одликувања
Part of the presentation of the first decorations.

grity of the Republic of Macedonia, for successfully organizing and effective exercise of the functions of the organs of state power, especially achievements in economy, education, science, culture, innovation, health policy, sport and the protection and promotion of the environment and for outstanding contribution to the successful organization and efficient functioning of the institutions and organizations in these areas merit in the realization and promotion of inter-community relations in the Republic of Macedonia,

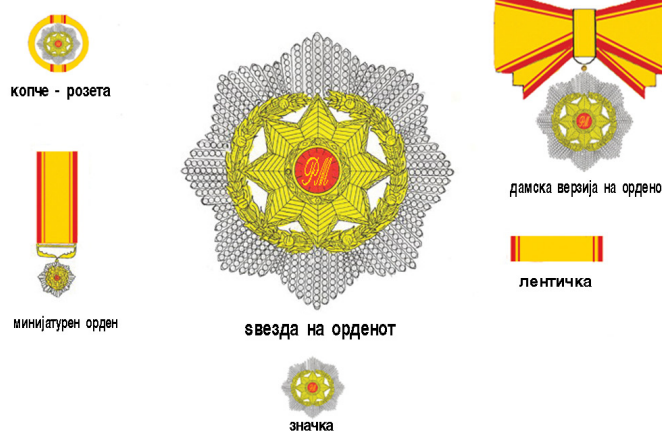
- For special honors for successful achievement and promotion of relations and cooperation of the Republic of Macedonia and other countries and international institutions and organizations, as well as its affirmation in the world in certain areas and activities and

- For special honors that can express and interpersonal assistance or humanitarian aid carried by personal effort.

Order has basic star shape with dimensions of 65mm. weight 57 grams and a thickness of 4 mm. Made of silver with a purity of 925 promils and 24

carat gold plating, contains eight rubies with a diameter of 3 mm. In the middle of the Order gold interwoven floral wreath with an outside diameter of 38 mm, is inserted which separates central eight pointed star with a diameter of 44 mm the base of the order has diameter of 65 mm. In the middle is the circular stylization of the state flag of the Republic of

Орден за заслуги за Македонија

Орден за заслуги за Македонија- првонаградениот предлог
Order for Merit for Macedonia- the first awarded proposition

средината се наоѓа кружна стилизација на државното знаме на Република Македонија со дијаметар од 12 мм. Орденот има соодветна минијатурна лента со димензии од 15x35 мм. Редниот број на орденот, соодветниот жиг за чистота на металот од кој е изработен, како и жигот на производителот се втиснати на задниот дел на орденската ѕвезда. Орденот се прикачува со шнола, аплицирана на задниот дел од орденската ѕвезда, а се носи на десната страна на градите.

Автор на идејното решение за изгледот на Орденот за заслуги за Македонија е г. Петар Гајдов.

Орденот за заслуги за Македонија е најдоделуваното одликување од осамостојувањето на нашата држава и воведувањето на системот на државните одликувања.

Орденот за заслуги за Македонија за прв пат беше врачен на 16 декември 2006 година, на Филозофскиот факултет.

Понатака, со Орденот за заслуги за Македонија беа одликувани:

Меѓународниот семинар за македонски јазик, литература и култура при Универзитетот “Св.Кирил и Методиј” во Скопје,

Академик Петре М. Андреевски - постхумно.

Академик Ѓорѓи Филиповски,

Академик Благој Попов,

Академик Јордан Поп-Јорданов,

Академик Ксенте Богоев,

Академик Георги Ефремов,

Академик Матеја Матевски и

Академик Цветан Грозданов,

Медицински факултет,

Шумарски факултет,

Природно-математички факултет,

Факултетот за земјоделски науки и храна и

Филолошкиот факултет,

Ансамблот за народни игри и песни на Македонија „Танец“,

Симон Трпчески,

Есма Реџепова,

Проф. Д-р Круме Кепески - постхумно,

Ото фон Хабсбург,

Тодор Проески - постхумно,

Државниот архив на Република Македонија,

Националната установа „Манифестација струшки вечери на поезијата“,

Националната установа Турски театар - Скопје,

Лиана Димитреску - постхумно,

Правниот факултет „Јустинијан Први“,

Мировниот корпус од Соединетите Американски Држави,

Универзитетот на Југоисточна Европа-Тетово.

* За пишување на текстот користен е Законот за одликувања и признанија на Република Македонија („Сл.весник на РМ“ бр. 48/02) и Одлуката за описот, изгледот и материјалите од кои се изработува орденот на Република Македонија („Сл.весник на РМ“ бр. 31/05).

Macedonia with a diameter of 12 mm. Order has corresponding ribbon with the dimension of 15x35 mm. Ordinal number of the Order, the corresponding mark of purity of the metal from which it is made, and the mark of the manufacturer are imprinted on the back of Order's star. Order is attached to the barrette, applied on the back of Order's star, and is worn on the right side of the chest.

Author of the proposed design of the Order of Merit for Macedonia is Peter Gajdov.

Order of Merit for Macedonia is most awarded decoration from the independence of our country and the introduction of the system of state decorations.

For the first time Order of Merit for Macedonia was awarded on 16 December 2006, to the Faculty of Philosophy.

Furthermore, the Order of Merit for Macedonia were awarded:

International Seminar on Macedonian Language, Literature and Culture at the University “St. Cyril and Methodius” in Skopje,

Academician Petre M. Andreevski - posthumously.

Academician Georgi Filipovski

Academician Blagoj Popov

Academician Jordan Pop-Jordanov

Academician Ksente Bogoev

Academician Georgi Efremov

Academician Mateja Matevski and

Academician Cvetan Grozdanov

Medical Faculty,

Faculty of Forestry,

Faculty of Natural Sciences and Mathematics,

Faculty of Agriculture and Food

Faculty of Philology,

Ensemble of Folk Dances and Songs “Tanec”

Simon Trpeski

Esma Redzepova

Prof. Dr. Krume Kepeski - posthumously

Otto von Habsburg,

Todor Proeski - posthumously

State Archives of the Republic of Macedonia,

National Institution “Manifestation Struga Poetry Evenings”

National Institution Turkish Theatre - Skopje

Liana Dumitrescu - posthumously

Faculty of Law, “Justinian the First”

Peace Corps of the United States,

South East European University in Tetovo.

* For writing the text used is the Law on decorations and honors of the Republic of Macedonia (“Official Gazette of RM” no. 48/02) and the Decision on the description, design and materials of which the Order of the Republic of Macedonia (“Official Gazette Republic of Macedonia “no. 31/05).

Иван Нацевски

Американските воени ознаки и Институтот за хералдика.

Ознаките на американската армија претставуваат своевиден триумф на хералдиката. Земјата која се раѓа од борба против колонијалното ропство за изготвување на своите ознаки ќе создаде систем заснован на средновековните традиции на своите колонизатори. Така, осознавајќи ја потребата од централизиран систем за изготвување и целосно регулирање на воените ознаки претседателот Вудроу Вилсон во 1918 г. ќе го задолжи Военото министерство да создаде установа која ќе може да создава воени ознаки како метални бецови, нашивки и знамиња¹ што во основа го означува утврдувањето на US Army Institute of Heraldry. Институтот е составен од: оддел за хералдички услуги и поддршка, оддел за хералдичко дизајнирање, технички и производствен оддел како и од управна служба. Секој оддел има свои определени задачи. Така одделот за хералдичко дизајнирање создава хералдички дела како изнаки, награди и одликувања, знамиња и печати, дава совети околу официјаната симболика како и околу хералдичките правила и начела итн. Оваа установа ќе разработи сложен систем од правила од областа на хералдиката и вексилологијата според кој се создадени сите американски ознаки, знамиња, одликувања итн. Во себе тој содржи различни видови ознаки, секој вид одговарачки на даден хиерархиски систем: дивизиски, бригаден, полковен.

Денес дивизиите и бригадите како основни ознаки имаат Shoulder sleeve insignia-SSI (ознаки за ракав) и Combat Service Identification Badge-CSIB(бец за служба во борбени услови)² додека пак ...секој полк и засебен баталјон, ако единицата има служба во воени услови поседува свој хералдички грб составен од штит, челенка и мото. Регуларните армиски единици без служба во воени услови поседуваат хералдички грб без челенка.³ Овие хералдички достигнувања на единиците

Ivan Nacevski

American military insignia & The US Army Institute of Heraldry

The insignia of the US Army are a kind of heraldic triumph. The country born in a battle against colonial slavery will create a system based on the medieval traditions of its colonizers. So, realizing the need of centralized system for preparing and complete regulation of insignia in 1918, President Woodrow Wilson directed the War Department to establish an office that could organize military insignia such as metal badges, ribbons, patches, and flags¹ which in terms signifies the foundation of the US Army Institute of Heraldry. The institute is composed of heraldic services and support division, heraldic design division, technical and production division and office of the director. Each division has its own particular tasks. For example the heraldic design

division designs heraldic items including insignia, awards and decorations, flags and seals, advises on matters relating to official symbolism and the laws and principles of heraldry. The institute will go on to adopt a complex system of rules in the fields of heraldry and vexillology up against which all American insignia, flags and decorations are created. The system is composed of various insignia, each referring to a cretin military order: divisional, brigade, regimental.

Today divisions and brigades have Shoulder sleeve insignia (SSI) и Combat Service Identification Badge (CSIB)² for their main insignia, where as ...each regiment and separate TOE battalion, if the unit has

wartime service, is, authorized a coat of arms consisting of shield, crest, and motto. Regular Army units without wartime service are authorized a coat of arms without the crest.³ These heraldic achievements are used as base for the creating of the distinctive unit insignia (DUI)⁴. The Shoulder sleeve insignia (SSI) is an embroidered patch worn on the combat uniform and the Service Identification Badge (CSIB) and the distinctive unit insignia (DUI) are won-

DUI (бец) на полк-медицински
оддел на копнената војска
DUI Army Medical Department Regiment

Знаме на полк-медицински оддел на копнената
војска
Flag of Army Medical Department Regiment

се користат како основа за изготвјување на т.н distinctive unit insignia-DUI (беџ за припадност кон определен состав, баталјон, полк и сл.).⁴ Shoulder sleeve insignia-SSI (ознаки за ракав) претставуваат нашивки носени на борбена униформа додека пак, Service Identification Badge-CSIB (беџ за служба во борбени услови) и distinctive unit insignia-DUI (беџ за припадност кон определен состав, баталјон, полк и сл.) се одлични примери за современа употреба на беџови. Особено интересни се полковските грбови. По својот облик тие се средни хералдички достигнувања, а преку нив се раскажува и историјатот на полкот како и стремежот и припадноста.

Знаменските ознаки се прилично голем дел од американскиот воено-хералдички систем. По облик се работи основно за два типа ознаки: flags(знамиња) и guidons(двојни пламенци). Знамињата пак, се поделени во неколку групи. Позначјни од нив се: знамиња на видовите вооружани сили, organizational colors(знамиња на одделните воени организации)⁵ и positional colors(положбени знамиња)⁶. Во првата група спаѓаат знамињата на Армијата, Военото воздухопловство, Воената морнарица, Маринскиот корпус и Крајбрежната стража. На знамето американската армија се прикачени 183 streamers(посебен вид знаме налик на издолжен пламенец). Последните се знаменски ознаки за учество во воени кампањи⁷ од страна на Армијата на САД, а по својот облик претставуваат хералдички вимпели.

Organizational colors се знаменски ознаки на одделните армии, бригади, дивизии, корпуси. Полковите и одделните баталјони кои имаат право на свое хералдичко достигнување поседуваат инаица на organizational colors наречени regimental colors (полковски знамиња). Тие се хералдички банери и се состојат од ...еднобојна позадина со извезен американски орел прикажан средишно врз истата. Во десната канца орелот држи маслинова гранка; во левата канца сноп од 13 стрели, сите во соодветни бои. Во клунот стега бела лента на која е испишано мотото на единицата. Под орелот има бела лента на која е испишано името на единицата. На орловите гради е извезен штитот од хералдичкиот грб на единицата, а челенката е

Претседателско знаме на САД /
Presidential Flag of USA

derful examples of modern day use of badges. The regimental coats of arms are especially interesting. By form they are medium heraldic achievements and represent the history of the regiment, its aspiration and affiliation.

The flag like insignia is an essential part of the American military heraldic system. By form there are two basic insignias: flags and guidons. The flags are divided in several

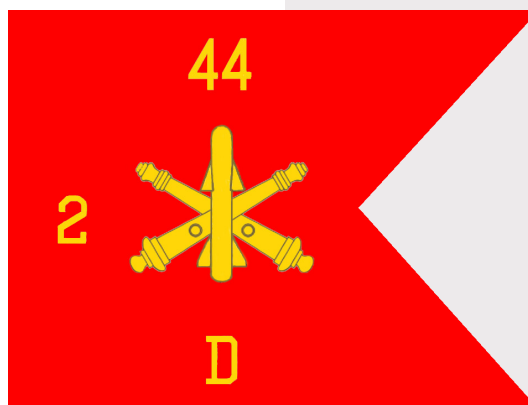
groups more important of which are: flags of the United States Armed Forces, organizational colors⁵ and positional colors⁶. The first group is composed of the flags of the Army, US Air Force, Navy, Marine Corps and the US Coast Guard. The flag of the US Army has 183 streamers attached to it. The streamers are insignia for the participation of the Army in military campaigns.⁷ They are a type of heraldic pennant.

The Organizational colors are flags of the distinct military formations such as: armies, corps, divisions, brigades. Regiments and separate battalions which are entitled to a coat of arms, display a variant of the organizational colors called regimental colors. The regimental colors represent heraldic banners and are described as ... a solid color background with an embroidered American eagle displayed centered thereon. In its right talon the eagle holds an olive branch; in its left talon, a bundle of 13 arrows, all in proper colors. Its beak grasps a white scroll inscribed with the unit motto. Below the eagle is a white scroll inscribed with the designation of the organization. On the eagle's

breast is embroidered the shield of the coat of arms and the crest is above the eagle's head. For those organizations with an approved badge in lieu of a coat of arms, the eagle's breast is feathered and the badge is located above the eagle's head.⁸

The positional colors are used ...to indicate the official status or rank of certain civilian and military officials of the Federal Government.⁹ Flags belonging to this group are: flag of the President, flag of

the Secretary of Defense and their Vices, flags of the different chiefs and their Vices etc. Another group of flags are the Individual flags¹⁰ used to indicate the rank of a general.¹¹ Because of its usage to refer to a

Гвидон на чета во скоп на баталјон, дел од полк
Guidon of a company in a battalion, part

над главата на орелот. Оние единици кои поседуваат хералдички беџ наместо грб, градите на орелот се од пера, а беџот се наоѓа над орловата глава.⁸

Положбените знамиња (positional colors) се користат за ...да покажат официјален статус или чин на дадени цивилни или воени претставници на Федералната Влада. [9] Такви знамиња се: претседателското знаме, потпретседателското, знамето на министерот за одбрана и неговите заменици, знамињата на различните началници итн. Друга ваква група се Individual flags(поединечни-чински знамиња)¹⁰ кои означуваат генералски чин.¹¹ Заради својата намена позициските знамиња претставуваат своевидни хералдички стандарти бидејќи се однесуваат и претставуваат должност или личност. Еден вид куриозитет претставува и фактот дека најголемото воено одликување на САД, а имено the Medal of Honor(Медал на Честа) има и свое знаме.¹²

Гвидоните се ...ознаки за препознавање на единиците одобрени од генерал-штабот на армијата, а овластени за засебните чети, батерии, водови, одреди.¹³ Во основа се користат како дополнителни знаменски ознаки за помалите единици кои се во состав и потчинети на поголема формација. Така, гвидоните на четите на баталјон во состав на полк го имаат следниот опис ... гвидоните ќе се со иста боја како организациската со нанесена ознака за род средишно меѓу бројот на полкот од горе и HQ(конандна чета) или буквата на четата под истата ознака. Бројот на баталјонот е на средната хоризонтална линија централно помеѓу прикрупениот дел на гвидонот и ознаката за род.¹⁴

Американскиот воено-хералдички систем е огромен и не може да биде разгледан еднократно. Досега опишаните ознаки се само оној покрупен армиски дел. Во него спаѓаат и ознаките на морнарицата и военото воздухопловство, ознаките за род и служба, чинските ознаки, различните квалификациски беџови како и воените одликувања за кои допрва ќе пишуваме.

SSI (ознака за ракав) на 1-ва пешадиска дивизија
SSI of the 1st infantry division

Знаме на воена единица / Organizational color

certain status and individuals, positional colors are a kind of heraldic standards. One interesting curiosity is the fact that the highest military decoration of the US, the Medal of Honor, has its own flag.¹²

The guidons are ...unit identification markers approved by HQDA and authorized for TOE companies, batteries, troops, detachments, and separate platoons.¹³ Basically they are used as additional flags for the smaller units which are assigned to a larger military formation. So, the guidons of the companies of a battalion part of a regiment have the following description ... The guidons will be the same color as the organizational color with the applicable branch insignia centered between the regiment number above and HQ or company letter below the insignia. The battalion number is on the horizontal center line midway between the heading and the branch insignia.¹⁴

The American military heraldic system is huge and cannot be reviewed at one glance. The insignia described in the upper text is only the bigger army part. The insignia of the Navy and the Air force, the branch and rank insignia, the different types of qualification badges and military decorations are also part of that system and we'll yet have to write about them.

1. TIOH official web-site

2. Ibidem...

3. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards, and Automobile and Aircraft Plates, 5-59 точка b. стр. 25

4. TIOH official web-site

5. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards, and Automobile and Aircraft Plates, Chapter 5

6. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards, and Automobile and Aircraft Plates Chapter 3

7. TIOH official web-site

8. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards,

and Automobile and Aircraft Plates, 5-59 точка a. стр. 25

9. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards, and Automobile and Aircraft Plates, 3-1 стр. 9

10. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards, and Automobile and Aircraft Plates, 3-31 стр. 10

11. Ibidem...

12. TIOH official web-site

13. Army Regulation 840-10, Heraldic Activities: Flags, Guidons, Streamers, Tabards, and Automobile and Aircraft Plates, 6-1, стр. 36

14. TIOH official web-site

Александар Стеванов Знаме со череп со вкрстени коски

Денес, за повеќето од нас, првата асоцијација за знамето со череп со вкрстени коски се пиратите, но вакво знаме во повеќе варијанти се користело и од страна на македонските револуционери.

Во статија¹ објавена во австралискиот весник Сандеј Тајмс², од 2 јуни 1940 година, посветена на Балканот, а пред сè на Македонија, е даден оскуден опис на знамето на Тајната македонско – одринска револуционерна организација:

„...во 1896 година, ја формираа ВМРО – Внатрешната македонска револуционерна организација⁴, избирајќи го за свое знаме типичниот мелодраматичен череп со вкрстени коски...“

Речиси истата информација, со дополнително појаснување дека знамето било црно, е објавена во книгата Герилска борба: Историска и критичка студија:

„...мотото на ВМРО беше „Слобода или смрт“, а нејзиното знаме беше црно со череп и вкрстени коски...“⁶

Опишувајќи ја состојбата за време на Илинденското востание, односно превземањето на градот Крушево од страна на македонските револуционери, во книгата Македонија – нејзините луѓе и историја, исто така е спомнато ваквото знаме:

„...над градот Крушево сега се вееше црвеното знаме наместо она црно-бело знаме со череп и вкрстосани коски, кое беше симбол на востанието.“⁷

За веродостојноста на овие тврдења, за изгледот на знамето, индиректно може да посведочи тоа што на капите на неколку македонски револуционери од периодот на Илинденското востание, меѓу кои и на војводата Питу Гули, се видливи претстави на череп со вкрстени коски.

Всушност, ова не претставува единствен пример за знаме со овој симбол кога се во прашање знамињата на македонските револуционери.

За време на Илинденското востание, на горниот крај на држалката на востаничкото знаме, веено над училишната зграда во Крушево, во која што бил сместен и заседавал Советот на месната револуционерна власт⁸, имало претстава на череп и вкрстени коски. За тоа, како изгледало ова знаме, дознаваме благодарение на описот кој што го дал македонскиот револуционер и автор на Крушевскиот манифест Никола Киров Мајски:

Aleksandar Stevanov Skull and Crossbones Flag

Реконструкција на знамето со череп и вкрстени коски
Reconstruction of skull and crossbones flag

Today, most of us, the first association we make with the skull and crossbones flag are the Pirates. However, variations of this flag has been used historically by Macedonian revolutionaries.

In an article¹ on the Balkans, and in particular on Macedonia, published in the Australian newspaper Sunday Times³, on 2 July 1940, is given a short description for the Secret Macedonian-Adrianople Revolutionary Organization flag:

“... in 1896, formed IMRO Internal Macedonian Revolutionary Organization⁵, choosing for a flag the typically melodramatic crimson skull and cross-bones...”⁶

Similar information, published in the book Warfare: Historical and critical study, describes the flag in greater detail:

“... IMRO’s motto was “Liberty or Death” and its flag was black with skull and crossbones ...”⁷

Describing the situation during the Ilinden Uprising and the takeover of the city Krushevo by the Macedonian revolutionaries, the flag is also mentioned in the book Macedonia, its people and history:

“... and over the city of Krushevo, now fluttered a red flag instead of the black-and-white flag with skull and crossbones which was symbol of the uprising”⁷

On the authenticity of these claims, about the appearance of the flag, indirectly attest that on the hats of several Macedonian revolutionaries from the period of the Ilinden Uprising, are visible representations of skull with crossbones.

In fact, this is not the only example of a flag with this symbol when it comes to the flags of the Macedonian revolutionaries.

During the Ilinden Uprising, the

Македонскиот револуционер, Питу Гули, со значка со мртвечка глава и вкрстени коски на капата
Macedonian Revolutionary Pitu Guli wearing a badge with skull and crossbones on his hat

„Знамето е од црвена свила, обшито со жолта срма. На средината со златеникава свила се извезени две раце кои се ракуваат над палмов венец, а над рацете има запален факел. Околу сето тоа има натпис: „Слобода или смрт - знаме на Крушовската чета“. Наоколу, целото знаме е обшито со златеникави срмени реси, а по краевите висат големи срмени пискули. На горниот крај на држалката има мртовечка глава над две вкрстени коски, а над главата крст - сето тоа е позлатено.“⁹

Никола Киров Мајски соопштува и дека ова знаме било носено од одредот на војводата Питу Гули, а знаменосец бил Георги Димев. При враќањето на одредот, од селото Света во Гумења, целото крушевско население го бакнало и благословило знамето и поминале под него.

Во повеќе броеви, на насловната страна на весникот Илустрација Илинден¹⁰ во долниот дел може да се види знаме припишано на Илинденското востание. На ова знаме е испишан текстот:

„Независима Македонија - за неа ние се боримъ, за неа ние мремъ“

На горниот крај на држалката на знамето, исто како и на знамето на Крушевската чета, може да се забележи череп со вкрстени коски. Таков е случајот и со илустрацијата на знаме, прикажана на насловната страна на весникот Слобода или смрт.¹² На ова знаме е испишан знаменитиот слоган на македонските револуционери, кој што воедно претставува и назив на весникот, а на горниот крај на држалката на знамето, исто како и во двата претходно спомнати случаи, е прикажан череп со вкрстени коски.

Черепот со вкрстени коски е присутен и на задната страна на Кратовското илинденско знаме:

„На задната страна на знамето, на црна основа, исто така во средината на квадратот е претставена мртовечка глава со две попречни коски под вилицата што ја симболизира смртта.“¹⁴

Карактеристично за овој случај е тоа што двете вкрстени коски прикажани на знамето се до висок степен анатомски правилни бедрени коски (лат. femur).

Череп со вкрстени коски може да се види и на неколку значки на ВМРО од периодот по 1919 година.

За присуството на овој симбол меѓу припадниците на ВМРО во триесетите години од минатиот век соопштува францускиот новинар и писател Албер Лондр при неговата средба со, во тоа време раководителот на ВМРО, Ванчо Михајлов:

Весникот „Илустрација Илинден“
1927
News paper “Illustration Ilinden”

upper end of the flag holder, of the flag waved over the school building in Krushevo where the local revolutionary council was situated⁸, was with a representation of skull and crossbones symbol.

How the flag looked like, we learn thanks to the description given by the great Macedonian revolutionary and author of the Krushevo Manifest, Nikola Kirov Majski:

“The flag is made of red silk, embroidered with golden-yellow thread. In the middle are two hands embroidered with golden thread. The hands wield over a palm wreath with a lit torch over them. The message “Freedom or death – flag of the Krushevo’s cheta” is written around it. The entire flag is golden threaded with golden

lacing hanging at the ends. The upper end of the flag holder has a skull above two crossbones, and over the skull is a cross. All these are golden plated...”⁹

Nikola Kirov Majski mentioned that this flag was carried by the detachment of Pitu Guli. The bearer of the flag was Georgi Dimev. When the detachment went back from the village Sveta to Gumenje, the entire population of Krushevo kissed and blessed the flag and passed under it.

On several issues of the newspaper Illustration Ilinden¹¹, in the lower part of the front cover can be seen flag attributed to the Ilinden Uprising. The text inscribed on this flag is:

“Independent Macedonia - We fight for her, we die for her”

On the upper end of the flag’s holder, same as on the flag of Krushevo’s cheta, is present a skull with crossbones.

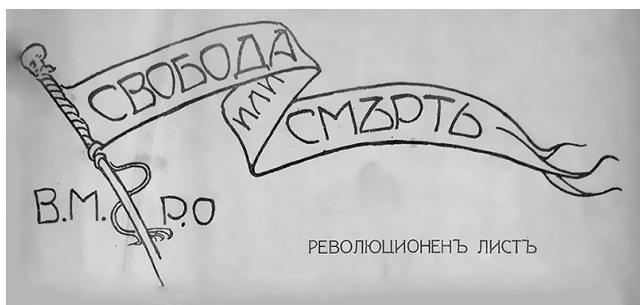
It is the same case with the illustration of a flag shown on the front cover of the Liberty or Death¹³ newspaper. On the flag is written the famous slogan of the Macedonian revolutionaries, which was also the name of the newspaper, and on the upper end of the flag’s holder, same as the two previously mentioned cases, is shown a skull with crossed bones.

The skull and crossbones is also present on the back side of the Ilinden flag of Kratovo:

“On the back side of the flag, on black base, also in the middle of the square is a representation of a dead man’s head with two crossed bones under the jaw which symbolizes death.”¹⁴

Typical for this case is that the crossbones shown on the flag are anatomically correct femoral bones.

The skull and crossbones can also be seen on several

Знамето од првиот број на весникот (10 декември 1924 год.):
The flag in the first issue of the newspaper (10 December 1924):

„Зад нив тројца, насликано на сидот имаше црно знаме со череп и девизата „Слобода или смрт“ оддолу.“¹⁵

Овој симбол станал толку многу карактеристичен и препознатлив за ВМРО, па така, главен показател по кој што властите разбрале дека Владо Черноземски, атентаторот на југословенскиот крал Александар Караѓорѓевиќ во 1934 година, бил член на оваа македонска организација, била тетоважата на неговата рака на која што покрај иницијалите на ВМРО имало череп со вкрстени коски и натпис „Слобода или смрт“.¹⁶

Класификацијата на симболот череп со вкрстени коски на македонските знамиња, илустрации со припишани знамиња од весници, значки и др., може да се изврши главно по два параметри и тоа:

1. Присуство односно недостаток на долна вилица (лат. mandibula), при што:

- черепот има долна вилица, каков што е случајот со Кратовското илинденско знаме.

- черепот нема долна вилица, каков што е случајот со значките на ВМРО по 1919 година.

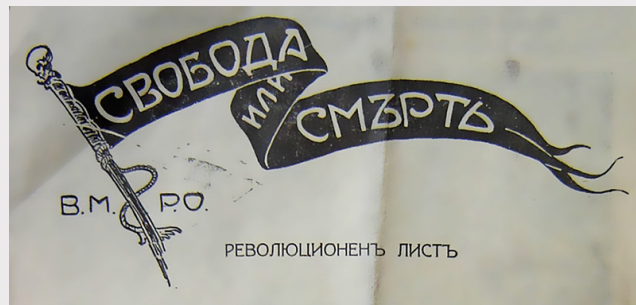
2. По местоположбата на двете вкрстени коски, при што тие може да се наоѓаат:

- зад черепот каков што е случајот со значките на ВМРО по 1919 година.

- непосредно под черепот, каков што е случајот со знамето на Крушевската чета и со Кратовското илинденско знаме.

Причините поради кои македонските револуционери избрале да го постават черепот со вкрстени коски на своите знамиња, не ни се познати со сигурност, но тие веројатно кореспондираат со причините поради кои овој симбол генерално се користел и сè уште се користи.

Па така, познато е дека пиратите го користеле знамето со череп со вкрстени коски за да ги уплашат посадите на бродовите на кои што ќе наиделе. Самиот череп со вкрстени коски со векови наназад претставува алегија на

Знамето од број 86 на весникот (18 јануари 1929 година):
The flag in the issue 86 of the newspaper (18 January 1929):

IMRO badges after 1919.

The French journalist and writer Albert Londres reported the presence of the skull and crossbones symbol among the members of IMRO, in a meeting with Ivan Mihailov, the leader of IMRO at that time:

„Behind them, painted in black on the wall, would be a huge skull with the words “Liberty or Death” on a scroll beneath.“¹⁵

This symbol has become so distinctive and recognizable for IMRO, that the main indicator for which the authorities understood that Vlado Chernozemski, the assassin of the Yugoslav King Alexander Karadjordjevic in 1934, was a member of the Macedonian organization, was a tattoo on his arm which despite the initials IMRO had a skull with crossed bones and the inscription “Liberty or Death”.¹⁶

Classification of the symbol skull and crossbones, on the Macedonian flags, newspaper illustrations of attributed flags, badges etc., can be done mainly by two parameters:

1. The presence or lack of the lower jaw (Latin mandibula), where:

- The skull has a lower jaw, like the one on the Ilinden flag of Kratovo.

- The skull has no lower jaw, like on the IMRO badges after 1919.

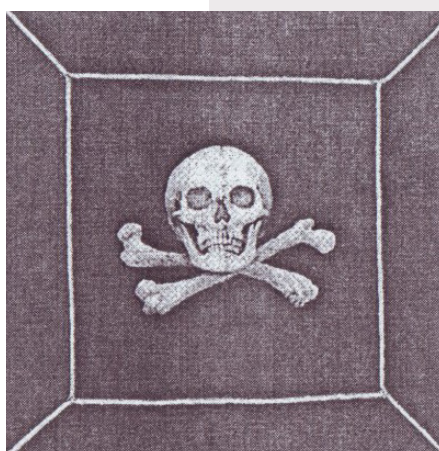
2. The way the crossbones are positioned, where they can be found:

- Behind the skull as on the badges of IMRO after 1919.

- Directly under the skull, as shown on the flag of Krushevo's cheta and on the Ilinden flag of Kratovo.

The reason why Macedonian revolutionaries chose to put a skull and crossbones on their flags is not known, but it probably relates to the reasons why this symbol was used throughout history and is still being used today.

It's known that the pirates used the flag with this symbol to frighten the crews of other ships. For

Задна страна на Кратовското
илинденско знаме
Reverse of the Ilinden flag of Kratovo

смртта и смртноста, а исто така сè уште служи како универзален симбол за смртоносно отровни супстанции. Според ова, една од причините поради кои македонските револуционери го поставиле на своите знамиња веројатно била со цел психолошка војна, односно заплашување на противниците.

За застрашувачкото значење на овој симбол на ВМРО, пишува во книгата Балкански дух: патување низ историјата:

„ВМРО, која дополнително се радикализираше по поразите од 1913 и 1918 година, стана терористичка држава во државата и, со помош на својата инсигнија - черепот со вкрстени коски, во надворешниот свет стана синоним за омраза и насилствен нихилизам.“¹⁷

Друга причина може да се бара во знаменитиот бескомпромисен слоган на македонските револуционери „Слобода или смрт“, според кој, борбата за Македонија требало да се води до последниот здив и до последниот човек, сè додека таа не се ослободи. Ваков пример во светски рамки е региментот на британската кралска војска со прекар „момчиња за смрт или слава“, сличен на слоганот на македонските револуционери, кој исто така за свој амблем го има черепот со вкрстени коски.

Значка ВМРО серија 1919 година
IMRO Badge, 1919 series

centuries the skull and crossbones represented an allegory of death and mortality, as well as an universal symbol for lethal toxic substances. According to this, one of the reasons why the Macedonian revolutionaries used this symbol on their flags was probably to attempt of psychological warfare, and the intimidation of their enemies.

On the fearful meaning of this IMRO symbol, in the book *Balkan ghosts: a journey through history* is written:

„IMRO, radicalized by the defeats of 1913 and 1918, became a terrorist state within a state, and, helped by its skull-and-crossbones insignia, became synonymous in the outside world with hate and violent nihilism.“¹⁷

Another reason could be the eminent uncompromising slogan of the Macedonian revolutionaries “Liberty or Death”. According to this slogan, the fight for Macedonia should be taken until the last breath and to the last man, until Macedonia is liberated. Appropriate example for this is the regiments of the British Royal Army nicknamed “Death or Glory Boys”, similar to the slogan of the Macedonian revolutionaries, who also for its emblem has the skull and crossbones symbol.

Значка ВМРО серија 1923 година
IMRO Badge, 1923 series

1 John Digby, “Balkan Hurdy Gurdy”, *Sunday Times*, Perth, June 2 1940, 16s.

2 Весник основан во февруари 1897 година, во Перт, Западна Австралија, под називот *West Australian Sunday Times*. Денес сè уште се издава.

3 Newspaper founded in February 1897, in Perth, Western Australia, under the name *West Australia Sunday Times*, currently still in print.

4 Иако е општопозната под називот ВМРО, во 1896 година, на Конгресот во Солун, на кој што меѓу другите учествувале и Гоце Делчев, Даме Груев и Горче Петров, официјално била наречена Тајна македонско – одринска револуционерна организација (ТМОРО). Темелите на организацијата се удени на 23 октомври 1893 година, при што е договорено новата револуционерна организацијата да биде тајна и да се вика Внатрешна. Во октомври 1905 година на Рилскиот конгрес, организацијата покрај нов Устав го добива и новото име Внатрешна македонско-одринска револуционерна организација (ВМОРО).

5 Although commonly known as IMRO, in 1896, on the Congress in Thessaloniki, was officially called the Secret Macedonian-Adrianople Revolutionary Organization (SMARO). The organization was founded on the 23 of October 1893, and it was agreed that the new revolutionary organization to be secret and to be called Internal. In October 1905, on the Rila Congress, the organization, in addition to the new Constitution, got the new name Internal Macedonian-Adrianople Revolutionary Organization (IMARO).

6 Walter Laqueur, “IMRO”, *Warfare: A historical and critical study*, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey, 2009, 182.

7 Stoyan Pribichevich, *Macedonia, its people and history*, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania, 1982, 128.

8 Данчо Зографски, *Националните и идејните насоки и достигнуања на Илинден*, Скопје, 1968, 17.

9 Никола Киров – Майски, „Град Крушово и борбата му за слобода“, Илустрација Илинден, Илинденска Организација, Софија, книга 1 (61), година VIII, ноември, 1934, 16.

10 Илустрација Илинден е весник на македонската емиграција во Бугарија, кој што изобилува со написи за Македонија од илинденскиот период. Излегува во Софија, од април 1927 до мај 1944 година.

11 Illustration Iinden is newspaper of the Macedonian immigration in Bulgaria, which consists many articles on Macedonia and the Macedonians during the Iinden Uprising. The newspaper was published from April 1927 till May 1944.

12 Слобода или смрт, Револуционен лист е весник на македонската емиграција во Бугарија, илегален орган на ВМРО. Весникот излегува од 1924, па сè до забраната на ВМРО од Деветнаесетомajsката Влада во 1934 година.

13 Liberty or Death is newspaper of the Macedonian immigration in Bugaria. The paper was published from 1924, till 1934 when IMRO was prohibited.

14 Горче Миљковиќ, *Илинденските знамиња и печати*, Менора, Скопје, 2003, 68.

15 Albert Londres, *Les Comitadjis ou Le terrorisme dans les Balkans*, A. Michel, Paris, 1932, 11.

16 Stephen Graham, *Alexander of Yugoslavia: the story of the king who was murdered at Marseilles*, Yale University Press, New Haven, 1939, 260.

17 Robert David Kaplan, *Balkan ghosts: a journey through history*, Vintage books, New York, 1994, 65-66.

Александар Гижаровски

Знамето на Летонија

Latvijas valsts karogs

Сечини дека Естонците наоѓаат посебно место во историјата како инспирација за знамињата на околните народи. Не само што тие се бореа против Данците во текот на легендарното создавање (или поточно, доделувањето) на нивното знаме, туку и нивните соседи, Летонците, имаат слична легенда за своето знаме.

Легендата: Еден летонски замок беше опкружен од естонските војници. Опсадата траеше неколку недели и гладните жители се спремаа за предавање. Единствена алтернатива беше да се пробијат непријателските линии. Знаејќи го ова, стар свирач на *kokle* (летонска лејта), предложи кратка молитва и напад во полн обем. Еден овен беше жртвуван и старецот ја соблече кошулата и ја натопи во жртвената крв. Кошулата беше целосно крвава освен на местото на кое што беше држена. Старецот ја закачи на вратило и мавтајќи ја како стандард, воините нападнаа и го истераа нивниот непријател далеку. Оттогаш летонските борци го користат ова знаме.

Реалноста: Во доцните 1860ти еден летонски студент, La-utenbach-Jusmins, на Универзитетот во Тарту, во Римуваниите Хроники на Ливонија (хрониката од редот на Ливонија во два тома напишани во рими, зачувувајќи ја на историјата на балтичките земји почнувајќи од 1290 и величајќи ги германските крстоносци) на линиите 9219 до 9223 најде информации за летонско знаме:

“Еден брат и сто мажи дошле од Венден за Рига да ја бранат земјата, како што имам слушнато. Тие беа известени. Тие дојдоа на дворски начин, со црвеното знаме што беше пресечено со бело, на начинот на Вендите. Венден е името на замокот по кој ова знаме стана познато, и се наоѓа во земјата на Летите, каде што жените јаваат на ист начин како мажите. Мојам да ви го кажам ова во сета вистина, тоа е знамето на Летите.”

Тековниот дизајн на летонското знаме беше одобрен во мај 1917 година, на состанокот на Асоцијацијата за промоција на уметноста. Неколку предлози беа разгледани. Конечниот дизајн со црвено-бело-црвено знаме со сооднос на боите 2:1:2 беше прифатен. Дизајнерот беше Ansis Cīrulis. Тој дизајн беше официјално прифатен како летонско знаме. За време на советската ера користењето и чувањето на ова знаме беше забрането. Во пролетта 1990 година црвено-бело-црвеното знаме се врати како официјално летонско знаме.

Една модерна легенда вели дека по забраната на летонското знаме од страна на советскиот режим, Летонците станале фанатични поддржувачи на фудбалскиот клуб Спартак Москва, само затоа што боите на овој клуб биле црвено-бело-црвено и натпреварите биле добра можност да се изложуи забранетото знаме. Сепак, властите го сфатиле овој трик брзо, и било наредено Спартак да ги промени своите бои.

Летонското знаме, развиено на јарбол
The Latvian flag, flying on a flagpole

Aleksandar Gizarovski

Flag of Latvia

It seems that the Estonians find a special place in history as an inspiration for other nations' flags. Not only that they fought against the Danish during the legendary creation (or should we say, granting) of their flag, but also their neighbors, the Latvians, have a similar legend about their own flag.

The Legend: A Latvian castle was surrounded by Estonian troops. The siege lasted several weeks and the starving residents considered surrender. The only

alternative was to charge over the battlements to break the enemies lines. Knowing this, an old *kokle* (Latvian lute) player, suggested a short prayer and full scale attack. A ram was sacrificed and the old man took off his shirt and dipped it in the sacrificial rams blood. The shirt was completely soaked in blood except where it had been held. The old man attached this red-white-red coloured material to a shaft. Waving this as a standard the warriors attacked and drove their enemy away. Ever since then Latvian fighters have used this flag.

The Reality: In the late 1860's one Latvian student, La-utenbach-Jusmins at the University of Tartu, found in the Rhyme Chronicle of Livonia (the chronicle of the Order of Livonia in two volumes written in rhymes, recording the history of Baltic's from the 1290's and glorifying the German crusaders) at lines 9219 through to 9223 information on the Latvian flag:

“A Brother and a hundred men had come from Wenden to Riga to defend the land, as I have heard. They had been notified. They came in a courtly manner, with a red banner which was crossed by white, in the manner of the Wends. Wenden is the name of a castle from which this flag became known, and it is located in the land of the Letts, where women ride in the same fashion as men do. I can tell you this in all truth, this is the banner of the Letts.”

The current design of Latvian flag was approved in May 1917, at a meeting of the Art Promotion Association. Several proposals were reviewed. Finally the design with red-white-red flag having colour ratio 2:1:2 was accepted. The designer was Ansis Cīrulis. The design was officially adopted as the Latvian flag. During the Soviet era the use and keeping of this flag was prohibited. Only in the spring of 1990 was the red-white-red flag restored as the official Latvian flag.

A modern legend says that after the prohibition of the Latvian flag by the Soviet regime, Latvians became fanatic supporters of the football club Spartak Moscow, because its colour were red-white-red and matches were a good opportunity to expose the prohibited flag.

However, the authorities understood the trick quickly, and Spartak was ordered to change its colours.

Македонски хералдички термиолошки речник

Во претходните броеви на Македонски хералд ги разгледавме првостепените амблеми кои се аплицираат на штитот, чесните фигури и нивните демунитиви.

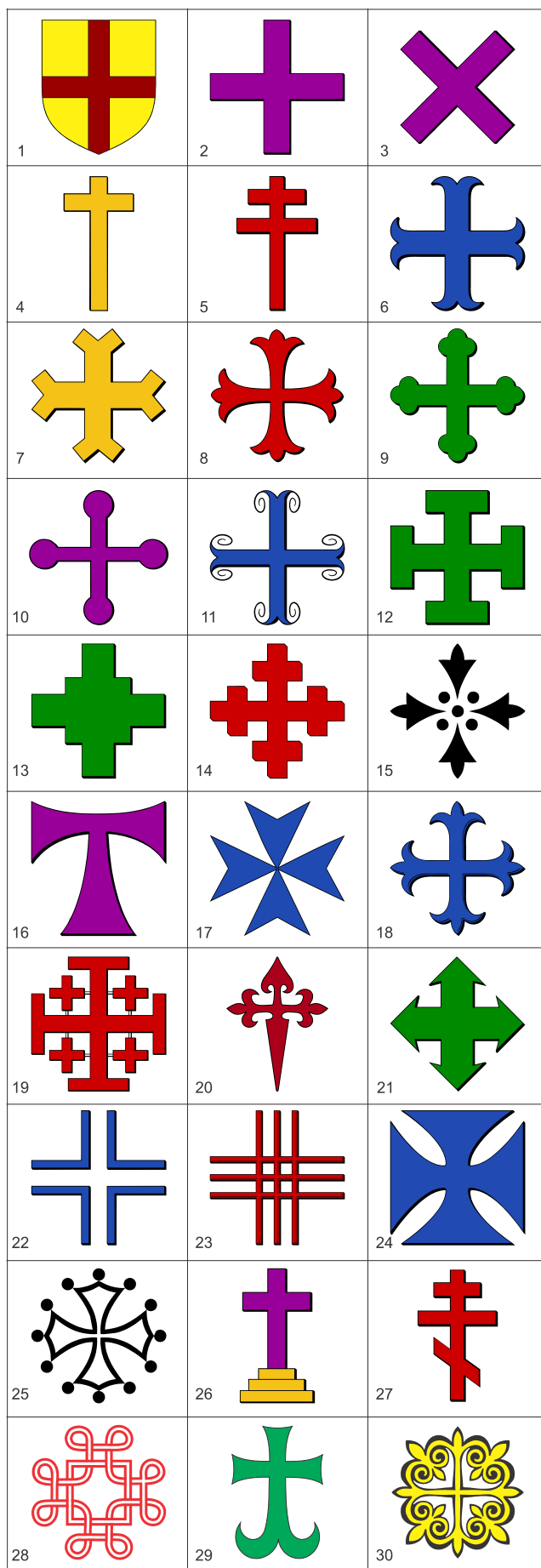
Од овој број ќе ги разгледаме амблемите кои се аплицираат на штитот. Тие можат да бидат од жива и нежива природа. Крстот има посебно место и е најчесто среќаваниот симбол во хералдиката. Неговата појава, развој и особено разноврсност е поврзана со крстоносните походи во Светата Земја. Затоа и оние кои учествувале во тие походи, носеле пришиен крст, и се наречени крстоносци.

За да се разликуваат едни од други, тие носеле крстови во различни бои на различна позадина, но тоа не било доволно за идентификација. Затоа се развиваат најразлични форми на крстови и нив ги има неколку стотини

Тука ќе бидат разгледани само неколку од многуте различни форми.

1. Хералдички крст - Првата и основна форма на крстот во хералдиката е онаа во која тој всушност претставува првостепена (чесна) хералдичка фигура. Овој крст е образуван од пресек на столб и појас, а линиите на пресек можат да бидат практично сите хералдички линии на поделба. Хералдичкиот крст може да се јави и како деминутивна фигура и како отсечена фигура.

2. Прав крст (анг. Greek) - најосновната форма на крст, кога должината и ширината

на секој поединечен крак е еднаква, односно тој е обликуван од 5 квадрати. Најпознат е на грбот на Швајцарија и знакот на Црвениот крст.

3. Андреев крст/ салтир (анг. Saltire) - крст образуван од пресек на превез и лев превез. Како и хералдичкиот крст претставува првостепена чесна фигура. Може да биде образуван од сите хералдички линии на поделба. Поврзан е со преданијата за Св. Андреја од каде доаѓа и називот.

4. Латински крст (анг. Passion cross) - крст чиј подножен крак обично, е двапати подолг од останатите.

5. Архиепископски крст (анг. Patriarchal cross) - латински крст со помала пречка над средишната. Архиепископскиот крст може да ги има сите завршетоци во тролисен облик, освен подножниот крак.

6. Воденичарски крст (анг. cross moline) - краците му завршуваат во форма на осигурач на воденичи камен.

7. Расцепен крст (анг. cross fourchee) - краевите му се расцепени како вила на две на ист начин како кај опашката на Македонскиот лав.

8. Крунест (анг. cross patonce) - крст кај кој краците се шират и завршуваат во облик на старинска круна.

9. Тролисен крст (анг. cross bottony) - краците му завршуваат во форма

на тролисна детелина. Овој крст е особено популарен кај нас и често го сметаат за православен крст, но во хералдиката за православен крст се смета оној рускиот, број 27.

10. Топчест крст (анг. cross pomme) - крст чии краци завршуваат со топка/кружница.

11. Котвест крст (анг. cross cercelee) - краците му се расцепени и засукани во форма на котва. Некогаш засуканите делови можат да бидат многу потенки и повеќе засукани (како во табелата).

12. Клинеест крст (анг. cross potent) - крст кој е образуван од горните делови на клинците. На овој начин се добиваат Т-образни краци на крстот.

13. Плочест крст (анг. cross quadrate) - крст со квадрат во делот на пресекот.

14. Четворокрсен крст (анг. cross crosslet) - краците на овој крст се препречени со помали пречки кои формираат помали крстови на краевите.

15. Хермелинеест крст (анг. cross ermenee) - крст образуван од четири хермелински дамки кои се среќаваат со врвовите.

16. Антонијев крст (анг. cross tau) - крст со облик на буквата Тау, поврзан со Св. Антониј.

17. Малтешки крст (анг. cross maltese) - крст чии краци се стеснуваат кон пресекот и на врвовите се наострени кон пресекот. Познат е и како осмокрак крст. Најдобро познат по употребата како бец од страна на Суверерниот воен ред на Малта.

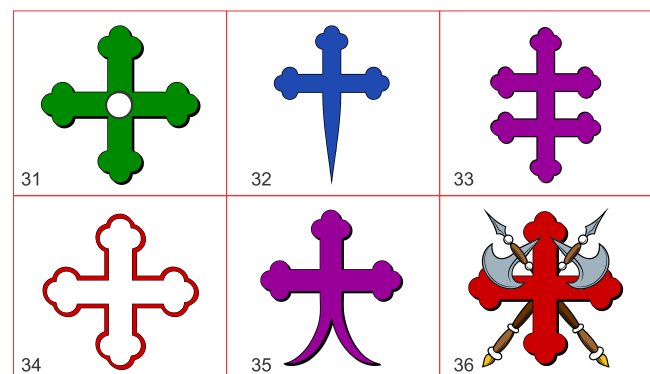
18. Лилјанест крст (анг. cross flory) - краците му завршуваат во форма на лилјан.

19. Ерусалимски крст (анг. Jerusalem cross) - комплексна фигура која се состои од средишен голем крст меѓу чии краци е поставен по еден помал крст. Крстовите се со еднакви должини на краците. Овој симбол е користен како ознака на крстоносното ерусалимско кралство.

20. Јаковин крст (анг. Cross of St. James) - во основа претставува лилјанест зашилен крст.

21. Стреловиден крст (анг. cross barbee/arrow cross) - краците му завршуваат со стрели.

22. Празен крст (анг. cross voided) - крст на кој средишните делови од краците му се отстранети и низ него се назира позадината т.е. полето.

23. Преплетен крст (анг. Cross parted and fretted) - се работи за крст чии краци се составени од стапови и врвци кои се преплетени. Ако не е нагласен бројот на стаповите и врвците се работи за по две од наведените.

24. Тефтонски (анг. cross pattee) - крст чии краци се пошироки на краевите и се стеснуваат кон пресекот. Во дадени случаи е користен како ознака на тефтонските витези па од тука и името.

25. Окцитански/тулушки (анг. Cross Occitan) - декоративен крст поврзан со грофовите од Тулуз од каде и го добил името.

26. Голготски крст (анг. Calvary cross) - латински крст со пиадестал од три скапила.

27. Православен крст (анг. Orthodox cross) - во хералдиката овој крст се нарекува православен или руски крст.

28. Македонски/вељушки крст - најпрепознатливиот крст од Македонија, декоративен крст кој се наоѓа всидан во црквата во Вељуса.

29. Тефтонски крст на вера - тефтонски крст со потенки краци каде долниот крак е раздвоен како котва. Овој крст се среќава на многу капители во Македонија. Главниот амблем на грбот на Кирил Трајковски (Македонски хералд бр 3.)

30. Ранковски крст - крст од грбот на Ранковце, од манастирот во Псача, инаку е крст кој има лилјане меѓу краците.

Карактеристики на крстовите

Крстовите можат да имаат и посебни карактеристики. Дадената карактеристика се надоврзува на името на крстот.

31. Прободен (анг. Cross pierced) - крст во чиј пресек се наоѓа кружна или квадратна празнина низ која се гледа позадината т.е. полето.

32. Зашилен (анг. Cross fitchy) - крст чии оделни краци се во форма на шилец. Доколку не е поинаку блазонирано, станува збор за подножниот крак.

33. Двоен (анг. double crossed) - каде хоризонталните краци се удвоени.

34. Празен (анг. Voided) - Кога внатрешноста на крстот ја нема. Не треба да се направи забуна со број 22, празен крст - што е име на крст, додека тука е карактеристика која може да ја има секој крст.

35. Раздвоен - кога еден или повеќе краци се раздвоени. Доколку не е нагласено, станува збор за подножниот крак.

36. Преплетен - крстот може да биде преплетен со други фигури, дадениот е преплетен со две воени секитири во салтир.

Активности на МХЗ

Претходниот број на Македонски хералд беше подготвен за 24 Меѓународен конгрес по вексилологија, кој се одржа во Вашингтон, САД од 1 до 5 август 2011 година. Поточно, конгресот се одржа во Џорџ Вашингтон Масоник Мемориал во Александрија, Вирџинија. Во текот на конгресот се одржа и Генералното собрание на ФИАВ, Меѓународната федерација на вексилолошки друштва, кога Македонското Хералдичко Здружение беше примено за полноправно членство. МХЗ беше претставувано од Хералдот и претседател, Јован Јоновски, што беше и еден од условите за да се биде примен во членство.

Пред заминувањето на конгресот, беа објавени две статии за хералдиката, едната во списанието „Културен живот“, а другата во детското списание „Кладенче“.

По враќањето, следеше настап на неколку телевизии, на кои јавноста беше запознаена со овој голем успех за македонската вексилологија.

По повод 20 години од независноста на Република Македонија, во Загреб, во организација на Хрватското грбословно и заставословно друштво, хералдот Јован Јоновски одржа предавање на тема: Грбовите на Македонија. На предавањето присуствуваа и македонскиот амбасадор како и претставници од македонската заедница во Хрватска.

Во оваа прилика, на претседателот на ХГЗД, полковник мр Жељко Хејмер, му беше врачена и повелба за почесен член на Македонското хералдичко здружение.

Престојот во Загреб беше искористен за проучување на илирскиот грбовник на Коренич Неорич од 1595 година.

На годишното изборно собрание одржано на 13 декември 2011 година беше резидирано досегашното раководство, Јован Јоновски, претседател; Кирил Трајковски, потпретседател и Петар Гајдов, секретар.

Потврдата за членство во ФИАВ, Меѓународната федерација на вексилолошки здруженија / Certificate for Membership in FIAV, International Federation of Vexillological Associations

Activities of MHS

Previous issue of Macedonian Herald was prepared for the 24 International Congress on Vexillology, which was held in Washington from August 1 -5, 2011. Specifically, Congress was held at George Washington Masonic Memorial in Alexandria, Virginia. During the Congress the General Assembly of International Federation of Vexillological Associations (FIAV) was held, when the Macedonian Heraldry Society was accepted for full membership. Macedonian Heraldry Society was represented by the Herald and president, Jovan Jonovski, which was one of the requirements to be admitted to membership.

Before the Congress, two articles on heraldry were published, one in the magazine "Културен живот" [Kulturen Zhivot, Culture Life], and the other one in the children's magazine "Кладенче" [Kladenche, Little Creek].

Upon return, several TV interviews followed which informed the about this great success for Macedonian vexillology.

On the occasion of 20th anniversary of Independence of the Republic of Macedonia, in Zagreb, Croatia, organized by the Croatian Heraldic and Vexillologic Association herald Jovan Jonovski gave lecture titled "Arms of Macedonia". The lecture was attended by Macedonian Ambassador and representatives of the Macedonian community in Croatia.

On this occasion, President of Croatian Heraldic and Vexillologic Association, Major Zeljko Heimer, was awarded the certificate of honorary member of the Macedonian Heraldry Society.

During the stay in Zagreb, a study was conducted on the Ilyrian Armorial of Korenich-Neorich of 1595.

The annual election General Assembly was held on December 13, 2011 were held, and the current leadership was re-elected, Jovan Jonovski, President; Kiril Trajkovski, Vice President and Peter Gajdov, Secretary.

Напис за хералдиката во детското списание „Кладенче“ / Article on Heraldry in the children's magazine "Kladenche"

5 Без можност за хералдизација / Beyond Repair

5a: Реалистични пејсажи / Realistic Landscapes

Дебар
Debar

Демир Капија
Demir Kapija

Градско
Gradsko

Зеланиково
Zelenikovo

Кисела Вода
Kisela Voda

Лозово
Lozovo

Пехчево
Pehchevo

Студеничани
Studenichani

Сопиште
Sopishte

Чашка
Chashka

Јегуновци
Jegunovce

Грбот на главниот град Скопје, иако претставува пејсажна композиција, потпаѓа во групата на 2c, бидејќи има еден главен елемент, еден секундарен и еден терцијален, така што може да се претстави со хералдичка композиција.

The Coat of Arms of the capital Skopje although is a landscape composition, according to this classification would fall in the group 2c, since it has one main charge, one secondary and a tertiary, so it can be presented with heraldic composition.

5b: Символични пејсажи / Symbolic Landscapes

Илинден
Ilinden

Карбинци
Karbinци

Конче
Konche

Новаци
Novaci

Петровец
Petrovec

Теарце
Tearce

Центар Жупа
Centar Zhupa

5c: Квази хералдички / Quasi Heraldic

Босилово
Bosilovo

Виница
Vinica

Делчево
Delchevo

Демир Хисар
Demir Hisar

Заяс
Zajac

Кичево
Kichevo

Куманово
Kumanovo

Македонски Брод
Makedonski Brod

Пласница
Plasnica

Струга
Struga

Пробиштип
Pribishtip

Грбот на Република Македонија според оваа класификација би потпаднал во групата 4. Грбот може да стане хералдички, но со големо преуредување и исфрлање на непотребни елементи

The coat of arms of Arms of the Republic of Macedonia, according this classification, would fall in group 4. The Coat of Arms can be made into heraldic, but with a big makeover and disposal of unnecessary elements.

5d: Логоа / Logos

Берово
Berovo

Валандово
Valandovo

Кавадарци
Kavadarci

Липково
Lipkovo

Сарај
Saraj

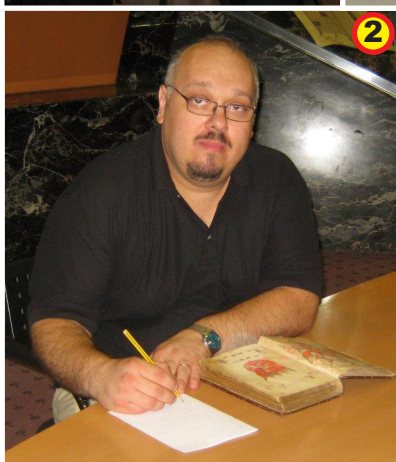
Чаир
Chair

Чучер Сандево
Chucher Sandevo

Брвеница
Brvenica

1. Во Загреб, Претседателот на МХЗ му ја врачува повелбата на Жељко Хејмер за почесен член во МХЗ / In Zagreb, the President of MHS Jovan Jonovski present Zeljko Heimer with the certificate of honorary membership to MHS.

2. Во Загреб, проучување на гробникот на Кореч - Неорич од 1595 година/ In Zagreb, study of the Korenic Neoric Armorial of 1595.

3, 4, 5. Во Вашингтон, претставувањето и гласањето за прием на МХЗ во ФИАВ, Меѓународната федерација на вексиллошки здруженија / Presentation and voting for entrance to membership of MHS into FIAV, International Federation of Vexillologic Societies

Хералдички регистар

Во овој ви го претставуваме грбот на Андреа Мореѓо, банкар и економист од Лугано, Швајцарија, роден во Милано, Италија, син на Босилка Протич од Софија, Бугарија чие семејство е со потекло од Македонија. Блазонот на грбот е:

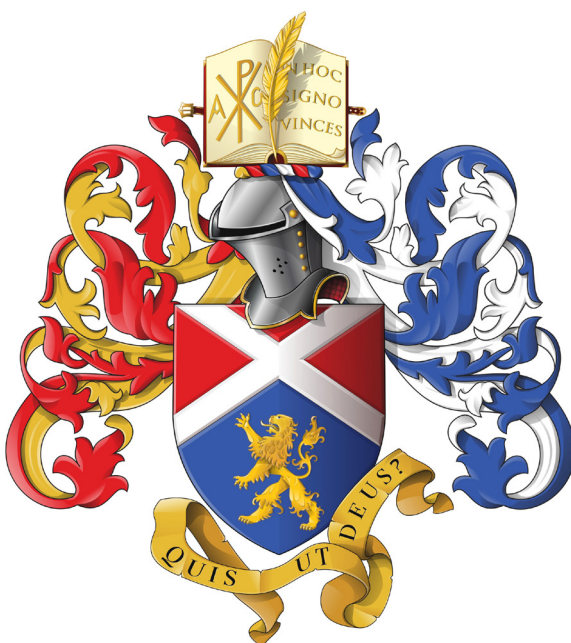
Штит: По стропило Сино и Црвено, на линијата на разделување подигнат Сребрен андреев крст, долу Златен лав;

Челенка: Сребрена отворена книга со Златни букви на десно Христовиот монограм, на лево натпис In Hoc Signo Vinctes, (Со овој знак ќе победиш), по средината Златно перо;

Мантија: Црвено со Златно и Сино со Сребрено;

Девиза: Quis ut Deus? (Кој е како Бог?)

Блазон и емблазон: Небојша Дикиќ

Heraldic Register

In this issue we present the Coat of Arms of Andrea Moreggio, banker and economist of Lugano, Switzerland, born in Milan, Italy, the son of Bosilka Protich from Sofia, Bulgaria, whose family is originally from Macedonia. Blazon on the Arms, according to the author, is:

Arms – Per shevron Gules and Azure, in chief a saltire Argent and in base a lion rampant Or

Crest - Upon a helm, wreathed and mantled to dexter Gules doubled Or, to sinister Azure doubled Argent doubled Or, a book open bound, garnished and clasped in leather all Proper, and upon dexter page

the monogram of Christ, the sinister inscribed: IN HOC SIGNO VINCES, and over all a quill all Or

Motto – QUIS UT DEUS.

Blazon and emblazon: Nebojsa Dikic

ISSN 1857-5544

